

Местна стратегия за подобряване на управленския капацитет и услуги, свързани с миграцията на младите хора

ОБЩИНА БУРГАС, БЪЛГАРИЯ

Настоящата стратегия е разработена в рамките на проект 'YOUMIG – Подобряване на институционалния капацитет и насърчаване на сътрудничеството за справяне с влиянието на транснационалната миграция на младежите'.

YOUMIG е стратегически проект, съфинансиран от фондове на Европейския съюз (ЕФРР, ИПП) по програма за транснационално сътрудничество "Дунав". <http://www.interreg-danube.eu/youmig>.

Код на проекта: DTP1-1-161-4.1

Водещ партньор: Унгарски Централен статистически офис

Публикуваната в настоящия документ информация отразява възгледите на авторите и Управляващият орган не носи каквато и да е отговорност за ползването на съответната информация.

РЕДАКТОР НА СЕРИЯТА ОТ МЕСТНИ СТРАТЕГИИ:

Бела Шолтес

АВТОРИ НА СЕРИЯТА МЕСТНИ СТРАТЕГИИ (ОБЩИ ПАРАГРАФИ):

Веселина Димитрова, Елизабет Грубер, Борут Юришич, Томаш Киш, Наташа Кумп, Амна Поточник, Йелена Предложевич-Деспич, Екатерина Шкоглунд, Бела Шолтес, Бранислав Шпроха, Нада Стропник, Борис Ваню

АВТОРИ НА НАСТОЯЩАТА МЕСТНА СТРАТЕГИЯ (НАЦИОНАЛНИ И МЕСТНИ ПАРАГРАФИ):

Магдалена Костова, Елка Якимова – Национален Статистически институт – България
Веселина Димитрова, Харалан Александров – Община Бургас

ИЛЮСТРАЦИИ:

Тимеа Мария Чех, Каталин Дамянович

© 2019 проект YOUMIG.

Всички права запазени.

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ.....	2
РЕЗЮМЕ	4
ГЛАВА 1 МЛАДЕЖКАТА МИГРАЦИЯ В БУРГАС: КОНЦЕПТУАЛНА И ЕМПИРИЧНА ОСНОВА.....	8
1.1. Концептуална рамка за изучаване на миграцията на младите хора в Дунавския регион: основни понятия	8
1.2. Методология и основни резултати от сравнителния анализ на седем общини в Дунавския регион	13
1.3 Анализ на местното състояние на Община Бургас: основни констатации, предложения за бъдещи политики	19
ГЛАВА 2 ПОДОБРЕНИ ИНДИКАТОРИ ЗА МЛАДЕЖКАТА МИГРАЦИЯ И НЕЙНИЯ МЕСТЕН КОНТЕКСТ	23
2.1. Разработване на показатели за младежка миграция: приоритетни области и методология	23
2.2. Достъп до данни и използване на новите показатели в България	29
2.3. Представително проучване в малък мащаб: основни изводи за община Бургас	36
ГЛАВА 3 ПО-ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ НА МЛАДЕЖКАТА МИГРАЦИЯ ЧРЕЗ МЕСТНИ ПОЛИТИКИ	40
3.1. Съществуващи добри практики и пилотни дейности на местно ниво за повишаване управлението на младежката миграция	40
3.2. Местни предизвикателства и решения във връзка с младежката миграция: пилотната дейност в Бургас	45
3.3. Едно гише за управление на миграцията на младите хора	47
3.4. „Едно гише“ в Бургас: интегриране на информационното осигуряване на младите мигранти	51
Глава 4 По-добро сътрудничество в политиките между заинтересованите страни	56
4.2. Транснационални схеми за сътрудничество между местните власти: опитът на Бургас	58
4.3. Мултифункционални схеми за сътрудничество и препоръки	61
4.4. Политически препоръки за мултифункционално сътрудничество в България.....	66
ANNEX	76

ВЪВЕДЕНИЕ¹

Настоящият документ е Местна стратегия за Община Бургас, България, във връзка с миграцията на младите хора. Нейната цел е да предостави стратегически поглед върху възможностите за подобряване на капацитета на местното управление, както и на местните услуги, свързани с емиграцията, имиграцията и обратната миграция на младите хора.

Местната стратегия е разработена в рамките на транснационален проект „YOUMIG - подобряване на институционалния капацитет и насърчаване на сътрудничеството за справяне с последиците от транснационалната младежка миграция“, съфинансирана от Европейския съюз.

Документът е изготвен от членове на консорциума YOUMIG, който включва изследователски институции, статистически служби и местни власти от осем страни. Авторите на всяка подглава са посочени в бележки под линия.

Местната стратегия е структурирана по следния начин: Кратко описание на основните препоръки и преглед на проект YOUMIG са представени в началото на документа, следвани от четири глави.

Глава 1 представя концептуалните и емпирични изводи на проект YOUMIG като цяло, както и основните констатации за Община Бургас в частност. Тази глава обяснява защо миграцията на младите хора е от решаващо значение за разработването на политики на местно ниво, как е изготвена първата фаза на местното изследване и какви са най-важните тенденции за община Бургас.

Глава 2 представя статистическите постижения по проекта. Въз основа на наличните данни в статистически или административни институции и на местно проучване, проведено в Община Бургас, изследователите изготвиха статистически индикатори,

¹ Автор на въведението и редактор на серията местни стратегии YOUMIG: Бела ШОЛТЕС (Унгарски Централен Статистически офис)

които могат да предоставят комплексна количествена информация за младежката миграция и нейния местен контекст. Местните власти могат да използват тези индикатори за наблюдение на местното развитие и за провеждане на основано на доказателства планиране в области на политиката, засегнати от имиграцията, емиграцията или връщането на млади хора.

Глава 3 представя постиженията на проекта, свързани с разработването на местни политики. Изследователите на YOUMIG събраха съществуващи добри практики от други европейски страни, с цел да ги приложат в контекста на Дунавския регион. Въз основа на тези примери и на резултатите от местните изследвания Община Бургас изпълни две дейности по проекта: тестване на целенасочена политическа намеса по местен социален въпрос, свързан с миграцията (пилотна дейност), и въвеждане на механизъм за обмен на информация за млади хора, имигранти, емигранти и / или връщащи се мигранти (на едно гише).

Глава 4 представя констатациите на проекта относно изграждането на транснационални и многостепенни партньорства. Общините не могат сами да се справят с всички проблеми, свързани с миграцията. Те обаче могат да си сътрудничат с институции на ниво ЕС, институции на национално ниво и с общини от други страни. Политическите препоръки на YOUMIG, формулирани за националните органи на България, са обобщени в тази глава.

Приложение към настоящата стратегия представлява базата данни (Data Toolkit). Този софтуер съдържа всички местни данни, събрани от проект YOUMIG, както и експертни проучвания и анализи. Местните заинтересовани страни могат да го използват за достъп до всички резултати от YOUMIG и да продължат мониторинга и оценката на тенденциите в младежката миграция след края на проекта.

Всички проектни документи, посочени в местната стратегия, както и документите, създадени от други общини партньори по проекта, са достъпни на уебсайта на YOUMIG: <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/youmig/outputs>.

РЕЗЮМЕ²

Настоящото резюме съдържа най-важните констатации от местните дейности и предлага средства за подобряване на разработването на политики в областта на младежката миграция, с акцент върху човешкия капитал.

В рамките на проект YOUMIG Община Бургас разработи местен анализ на състоянието (LSQA), фокусиран върху програми, които подпомагат предприемачеството и бизнеса, за да направят града по-привлекателен за младите мигранти. В хода на пилотната дейност бе създаден модул за самообучение - виртуална библиотека, съдържаща книги за предприемачеството, и видеоклипове с вдъхновяващи разговори на успешни предприемачи.

Чрез сътрудничество с Националния статистически институт бяха разработени нови и подобрени индикатори за измерване на младежката миграция. На базата на тези данни е проведено представително проучване в малък мащаб в Бургас, чиито резултати ясно показват, че 23% от младежите в града имат намерение да емигрират.

Учебните посещения между партньорите с цел оценка представляват важен елемент от проекта, което позволява обмен на знания и опит - както в приемащите, така и в изпращащите общини - които предоставят на общинските служители нови идеи в областта на административното обслужване на мигрантите.

Въз основа на проведените изследвания - и натрупания опит - в рамките на проекта, могат да бъдат направени следните препоръки за местната политика:

1) Провеждане на редовно проучване (на всеки пет години) относно миграционните намерения на младите хора с цел предоставяне на доказателства за адекватно планиране на политики, особено във връзка с мерки, насочени към привличане и задържане на човешкия капитал в общината.

2) Разработване на стратегии за комуникация и сътрудничество с други малки общини за улесняване на обмена на добри практики и успешни политики, които привличат човешкия капитал - особено младежта - към града.

3) Планиране и прилагане на конкретни мерки, които подкрепят и насърчават предприемачеството и стартъпи за стимулиране на местната икономика и привличане

²Автор на резюмето: Веселина ДИМИТРОВА (Община Бургас)

на човешки капитал, например чрез въвеждане на програми за предприемачи в образователната система.

4) Подобряване и синхронизиране на административните услуги, създаване на по-ефективна и лесна за използване унифицирана система.

5) Предложение за участници на национално равнище: да започне процес на децентрализация и контекстуализиране на процеса на вземане на решения и разработване на политики, за да се делегират отговорностите на органите за вземане на решения на местните участници. Процесът на делегиране от центъра към периферията следва да бъде придружен от инвестиции, които са съизмерими с увеличените възможности на местните власти.

6) Предложение към правителството: младежката миграция да стане приоритет. Централното правителство трябва да разработи национална стратегия, като покани регионалните и общинските власти да я интегрират в своите стратегии за местно развитие.

Карта на Дунавския регион и местоположението на партньорите по проекта

YOUMIG - Подобряване на институционалния капацитет и насърчване на сътрудничеството за справяне с последиците от транснационалната младежка миграция

Проект по Дунавската транснационална програма

- Начална дата: 01-01-2017
- Крайна дата: 30-06-2019
- Бюджет: 2,718,853 Евро (ЕФРР Принос: 2,055,179 Евро, Принос на ИПП: 255,846 Евро)
- Пореден номер на схемата: 1
- Приоритет: 4 (Добре управляван Дунавски регион)
- Специфична цел: 4.1. (Подобряване на институционалния капацитет за справяне с основните обществени предизвикателства)

Партньори:

- Водещ партньор: Унгарски Централен статистически офис (HU)
- Ръководители на работни пакети: Университет на Виена (AT), Институт за Източно- и Югоизточно европейски изследвания (DE), Агенция за развитие на Марибор (SI), INFOSTAT – Институт по информатика и статистика (SK)

- ЕФРР Партньори: Община Сегед (HU), Община Грац (AT), Институт за икономически изследвания (SI), Румънски Институт за изследване на националните малцинства (RO), Община Сфънту Георге (RO), НСИ - България (BG), Община Бургас (BG), Община Братислава – район Рача (SK)
- ИПП партньори: Статистически офис на Република Сърбия (RS), Институт по социални науки (RS), Община Канижа (RS)
- Асоциирани стратегически партньори: Статистика Австрия (AT), Община Карлсруе (DE), Федерален Институт за изследване на населението (DE)

YOUMIG, в която 19 партньори от 8 държави работят заедно, желае да подкрепи местните власти в оползотворяването на потенциала за развитие на младежката миграция, което води до по-добре управляван и по-конкурентен Дунавски регион. Проектът цели да повиши институционалния си капацитет чрез увеличаване на оскъдните местни данни за младежката миграция, допринасяйки за подобряване на политиката с акцент върху човешкия капитал. Статистическите служби и академичните организации обединяват усилията си с местните власти в сложно, персонализирано многостепенно и транснационално сътрудничество за създаване на местни стратегии за развитие, основани на подобрени показатели за въздействие върху младежката миграция и въвеждане на транснационални инструменти за управление на местните предизвикателства. В резултат на това институциите и заинтересованите страни могат да повишат капацитета си чрез засилено сътрудничество.

Работата на YOUMIG е структурирана в шест работни пакета (РП). Освен въпросите на управлението (РП1) и комуникацията (РП2), тематичната работа е разпределена, както следва: В съответствие с концептуалната рамка, всички партньори допринасят за разработването на по-добри данни за младежката миграция и нейното въздействие върху развитието на ЕС, на национално и местно равнище чрез разработване на анализ на местното състояние за местните партньори (РП3). Чрез цялостна оценка на наличните на местно ниво показатели за миграцията на младежта, проектът идентифицира недостатъците, свързани с измерването на местните предизвикателства, и разработва и тества нови или подобрени индикатори за младежката миграция (РП4). На местно ниво проектът подобрява капацитета за управление на свързани процеси чрез съвместно тестване и въвеждане на добри практики и институционални единици, съобразени с местните нужди (РП5). Проектът завършва с транснационално тествани инструменти за всички нива на управление, допринасящи за по-добри стратегии, политики и услуги, свързани с въпроса за миграцията на младите хора (РП6).

Резултатите по проекта се намират на:

<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/youmig/outputs>.

ГЛАВА 1

МЛАДЕЖКАТА МИГРАЦИЯ В БУРГАС: КОНЦЕПТУАЛНА И ЕМПИРИЧНА ОСНОВА³

1.1. Концептуална рамка за изучаване на миграцията на младите хора в Дунавския регион: основни понятия⁴

Фокусирането върху младежта е от основно значение за разбирането на динамиката на миграцията. В хода на живота вероятността от миграция е най-голяма между детството и зрелостта. Важни житейски събития играят роля в миграцията: началото на висшето образование, края на задължителното образование, прехода към трудовия живот или живеещи в партньорство, или самостоятелно. Причините за миграцията са свързани с желанието за подобряване на жизнения стандарт и се влияят от социално-икономически и лични фактори (капитал, миграционна биография или начин на живот).

Миграцията има важно въздействие върху страните и градовете в Дунавския регион. В страните и регионите на емиграция делът на младите и образовани хора, които напускат, е много висок. Загубата на млади хора не само води до промяна в числеността на населението, но и до намаляване на потенциала на работна сила, иновациите и ноу-хау. Освен това в приемащите страни новопристигналите трябва да бъдат интегрирани.

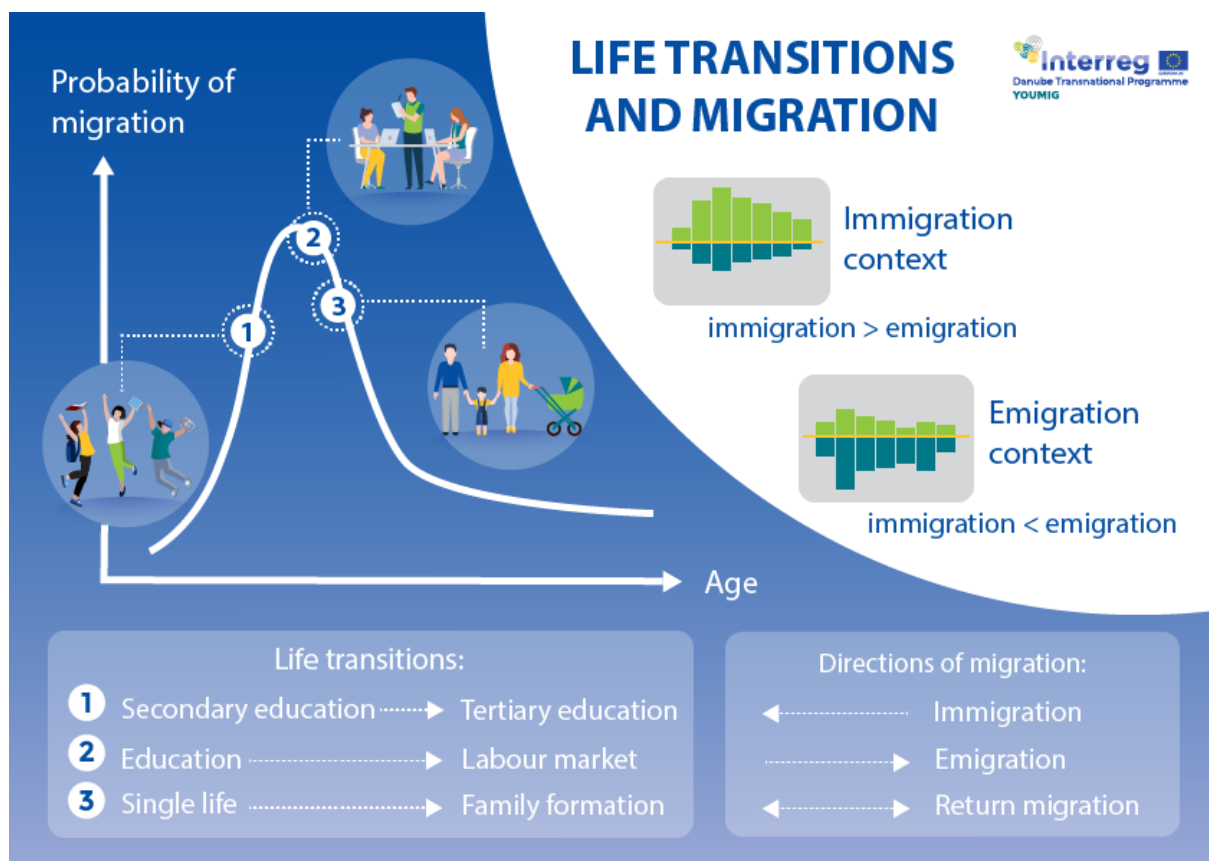
Миграцията също е предизвикателство за индивида. Докато младите хора често напускат страната с високи очаквания за подобряване на жизнения си стандарт, няма гаранции, че пазарите на труда в страната на местоназначение могат да осигурят работни места, които съответстват на техните специфични умения. Благодарение на езиковите бариери и дискриминацията може да се наблюдава феномена на свръхквалифицираните работници на нискоквалифицирани работни места. Това пропиляване на интелектуален потенциал носи значителни икономически загуби,

³Глава 1 е свързана с Data Toolkit чрез следните експертни проучвания. „Концептуалната рамка за изследване на миграцията на младите хора в Дунавския регион“ и „Локален анализ на състоянието: методология и основни констатации от сравнителния анализ на 7-те общини“ са достъпни в набора от данни в „YOUMIG“, чрез бутоните Концептуална рамка и анализ на статуквото. Анализът на местното статукво за дадената община е достъпен в частта „Община“ чрез бутона „Локално състояние на анализа“. В допълнение, основната информация и основните данни за дадената община са достъпни в набора от данни в частта „Община“ чрез бутоните Основна информация и Основни данни.

⁴Автор на главата: Елизабет ГРУБЕР (Университет на Виена)

намалявайки образователните стимули и подкопавайки възможността за „истинска“ печалба на интелектуален потенциал.⁵

Фигура 1. Идеализиран модел на жизнени преходи и миграционни събития

Три важни фактора за младежката миграция: труд, образование и семейство.

Работата има силно влияние върху миграцията и може да бъде категоризирана в групи, включително физически труд, работа, изискваща специални квалификации или опит, или висококвалифицирана заетост. Миграцията за труд често е мотивирана от желание за по-добри възможности предлагани в чужбина, подобряване на сигурността на работните места и доходи. Младежката безработица, несигурността на работните места

⁵ГАРСИЯ ПИРЕС, А. Х. (2015) 'Изтичане и пропиляване на мозъци', Журнал за икономическо развитие, 40(1): 1-34.

и нивата на заплащане са важни фактори за миграцията. Разликите в заплащането могат също така да привлекат „целеви служители“, които толерират заетостта за определен период от време, за да закупят имот при връщане.⁶ Благодарение на по-високите заплати и езиковите бариери мигрантите често приемат работни места, които изискват нива на умения под техните собствени.

Миграцията на младежи, предизвикана от образованието, се осъществява най-вече във връзка с висшето образование.⁷ Преминаването на местни или регионални граници може да се окаже необходимо за обучение в средно образование или колеж. Въпреки факта, че образователно ориентирани мигранти не са лесни за идентифициране и проследяване поради различни подтипове и недостатъчни източници на статистически данни, броят на студентите от международните университети се увеличава. Нещо повече, повечето ученици не смятат себе си за мигранти и пренебрегват регистрацията. Мобилността на студентите може да се разграничи между „кредитна мобилност“ (студенти, които вземат отделни курсове или учат само за няколко семестъра в чужбина) или „мобилност по степен или диплома“ (студенти, които заминават в чужбина за цяла учебна програма, като например магистърска степен). Студентската мобилност в Дунавския регион е силно повлияна от стремежа за подобряване на доходите и перспективите за кариера.

Семейната миграция също е важен фактор. Формирането на партньорство, брак и раждане обикновено се случват в преходната фаза от младостта към зряла възраст и имат силно влияние върху избора на място на пребиваване. Докато статистическите данни за семейната миграция се отнасят най-вече до описанието на вътрешните миграционни модели, в периодите на глобализация, значимостта на международната семейна миграция по отношение на нововъзникващите пътувания и обучение в чужбина нараства. Миграцията на любовта или „транснационализацията на интимността“ играе все по-важна роля в процеса на вземане на решение за миграция. Миграцията може допълнително да засегне семействата косвено; когато отделни членове на съюза променят местожителството си, семействата и партньорствата се разделят. Освен това, когато партньори или млади семейства се преместят в нова страна, техните деца или бъдещи внуци са засегнати от гледна точка на възможностите за живот. Проект YOUMIG не само наблюдава и категоризира **предизвикателствата**, свързани с миграцията на

⁶КИНГ, Р., ЛУЛЕ, А., МОРОСАНУ, Л. и УИЛЯМС, А. (2016) 'Международна младежка мобилност и промени в живота в Европа: Въпроси, определения, типологии и теоретични подходи'. Работен документ 86. Университет на Съсекс. Център за миграционни изследвания Съсекс.

⁷УОТЪРС, Дж., БРУКС, Р. and ПИМЛОТ-УИЛСЪН, Х. (2011) Младежки бягства? Британски студенти, отвъдморско образование и стремеж към щастие. Социална и културна география 12(5): 455–469.

младите хора, но и цели да намери възможни стратегии за справяне с тези предизвикателства чрез разработване на нови перспективи. Често миграцията и имиграцията се възприемат като заплаха за произход и местоназначение съответно. Проектът се стреми да разшири перспективите, за да намери **положителни аспекти** във всички процеси в региона.

Един от най-важните положителни аспекти е **обратната миграция**. Дълго време миграцията се оценяваше негативно от страната на произход. Тя се разглеждаше като еднопосочен процес, завършващ с окончателно решение за емигриране; но през последните години редица проучвания започнаха да разглеждат въпроса за обратната миграция. Като цяло могат да се разграничат четири вида възвращаемост: връщане поради неуспех, консерватизъм, иновация и пенсиониране. „Завръщането на провала“ се характеризира с това, че репатриантите не успяват да се интегрират в новото общество, нито пък имат достатъчно връзки, за да се върнат лесно в страната на местоназначението. Обратно, „връщането за иновациите“ описва репатриран, който успешно се интегрира в чуждестранния пазар на труда. Лицето, характеризиращо се с този вид завръщане, впоследствие се връща в страната си на произход с финансовите ресурси и ноу-хау за извършване на значителни промени в техния социален статус и този на другите в изпращащата страна. Последните проучвания се съсредоточиха върху полезната роля на връщащите се мигранти за икономическото развитие.⁸ Днес, по тази причина, обратната миграция се разглежда като средство за връщане на финансов, социален и културен капитал, както и внос на знания. В действителност обаче обратната миграция - дори ако първоначално е планирана - не винаги се случва. Често нови лични взаимоотношения или заетост пречат на опитите за връщане. Често е трудно за висококвалифицираните мигранти в Дунавския регион да се завърнат в своя регион или страна на произход поради несъответствието между търсенето и предлагането на работна ръка по отношение на техните специализирани знания. Въпреки това е важно също така да се изследва пълният потенциал на връщащите се мигранти и да се осигурят повече стимули за тяхното завръщане.

Мрежите на диаспората предлагат потенциални стратегически средства за ползите от емиграцията. Националните общности в чужбина играят все по-важна роля като „участници в подкрепата“ на мястото на изпращане, но също така действат като мрежи за приемане на мигранти и подпомагат тяхната интеграция. Днес повече от половината

⁸ ДЕ ХААС, Х. (2005) 'Международна миграция, парични преводи и развитие: митове и факти'. Тримесечник „Трети свят“, 26: 1269–1284.

държави-членки на ООН имат свой отдел за диаспора.⁹ Политиките в диаспората имат много различни приоритети. Те могат да се опитат да постигнат двустранни данъчни облекчения, напр. за парични преводи или визи, които играят по-важна роля в страни извън ЕС. Днес мрежите се опитват да развият и поддържат контакти с емигрантите, за да облекчат бъдещото завръщане и с цел инвестиционно или бизнес сътрудничество. Освен това поддържането на националната идентичност и необходимостта от продължаване на политическата ангажираност (участие в избори) в страната на произход придават допълнително значение на мрежите на диаспорите. В съвременния контекст, мрежите на диаспората могат да подобрят сътрудничеството между новите и старите страни на пребиваване и осъществяването на транснационален начин на живот. Бившите мигранти могат да станат „агенти на промяната“, отговорни за подобренията в техните родни общности.¹⁰

В страните и градовете на имиграцията **интеграцията на новодошлите** е определено предизвикателство, но също така и голяма потенциална полза, ако лицата, които взимат решения, могат да помогнат за намаляване на бариерите. Езиковите бариери са само едно от предизвикателствата за успешна интеграция в новите общества. Мерките за интеграция - в светлината на нарастващото многообразие - трябва да обхванат по-широк кръг от теми като езикови умения и образование, интеграция на пазара на труда, привикване към културните норми и т.н. Интеграцията е тема, която изисква внимание от страна на приемните общества, за да научи повече за приемането и посрещането на новодошлите.

Адаптирането на нова перспектива за миграцията е от съществено значение. Миграцията може да предостави нови възможности за младите хора, които може да не са достъпни в страните им на произход. Потенциалният резултат е една от икономическите ползи за страните на местоназначение и ползите за страните на произход по отношение на уменията, придобити вкъщи, и разработените мрежи, т. е. тройна полза:

- Полза за страната на произход
- Полза за приемащата страна

⁹КОЛИЪР, М. (изд.) (2013) 'Емиграционни нации. Политики и идеологии на емигрантската ангажираност.' Палгрейв Макмилан. Хаундмилс, Бейсингстоук, Хемпшир.

¹⁰КАСЪЛС, С. (2008) Развитие и миграция - миграция и развитие: Кое е на първо място? Документ № 2 на конференцията за миграция и развитие на SSRC. Ню Йорк: Изследователски център за социални науки.

- Полза за индивидуалния мигрант¹¹

Изместването на фокуса върху ползите от интеграцията за индивида е важно за бъдещото развитие на политиките ¹².

1.2. Методология и основни резултати от сравнителния анализ на седем общини в Дунавския регион ¹³

В рамките на YOUMIG бяха изготвени седем местни анализа на състоянието (LSQA) от тематични експерти, наети от местните партньори. Анализите разчитат на обща методология, съчетаваща качествени и количествени методи; чрез тях изследователите имат за цел да получат интегриран анализ на миграционните, демографските процеси и процесите на развитие. Фигура 2 синтезира методите и фазите на емпиричните изследвания и анализи на местно ниво.

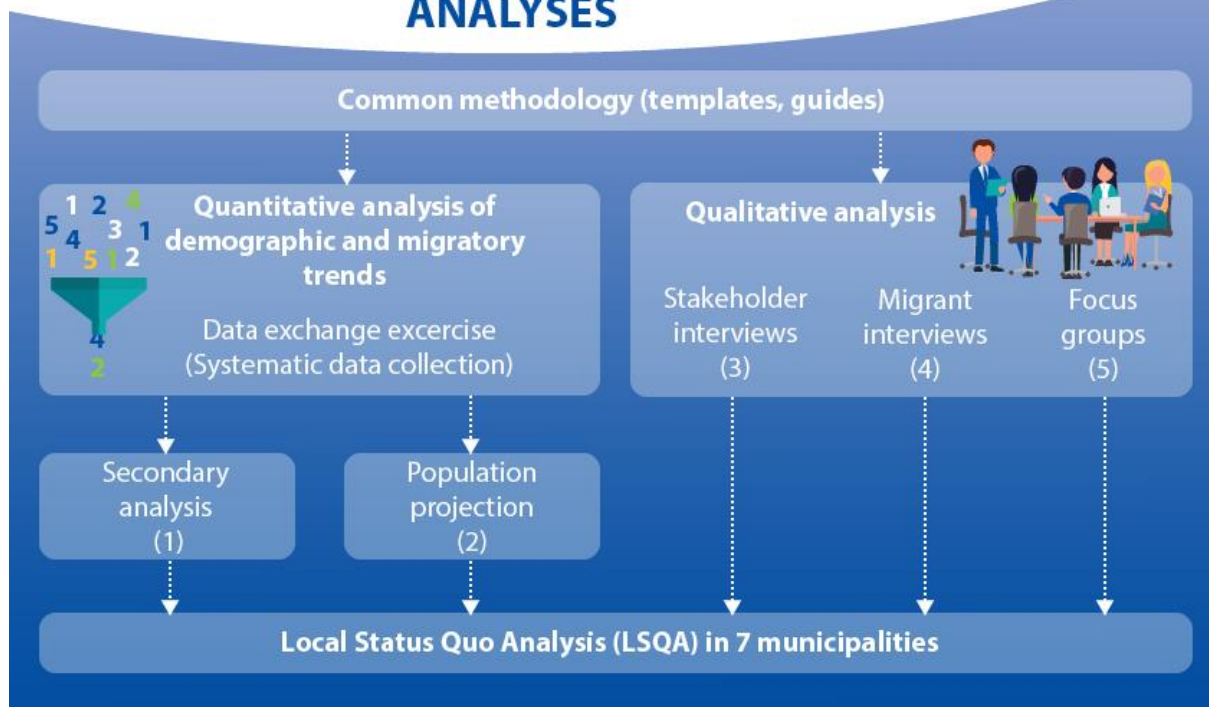
Фигура 2. Методи, използвани за събиране и анализиране на данни в анализа на състоянието на YOUMIG

¹¹SVR (=Sachverständigenrat deutscher Stiftungen für Integration und Migration) (2016): Много богове, една държава: Религиозно многообразие и дял в страната на пристигане. Годишни данни 2016 с интеграционен барометър.

¹² Виж ФАСМАН, Х., ГРУБЕР, Е., НЕМЕТ А. (2018). 'Концептуален преглед на младежката миграция в Дунавския регион'. YOUMIG Работни документи, No.1.

¹³Автор на главата: Томаш КИШ (Румънски Институт за изследване на национални малцинства)

METHODS USED TO COLLECT AND ANALYZE DATA IN YOUMIG'S LOCAL STATUS QUO ANALYSES

(1) Основната цел на **количествения анализ** е да се опишат миграционните процеси и демографските тенденции в общините. В сравнителния анализ изследователите конструираха типология на общините според техните позиции за развитие и по отношение на демографските и миграционните процеси, пред които са изправени.

Съществуват важни **различия в развитието** между общините партньори по проекта, свързани с регионалното развитие на страната (в региона на Дунав) и вътрешната позиция на развитие на общината (в страната):

- По отношение на **позициите на развитие на съответните страни**, Румъния, България и Сърбия имат полу-периферна позиция в Европа, с акцент върху индустриите с ниска добавена стойност и селското стопанство за препитание. Това са емигрантски държави¹⁴, където не се очаква голяма имиграция. Словения, Унгария и Словакия имат характеристиките на междинни икономики, а някои части от тях са интегрирани в промишленото производство на западното

¹⁴ Виж ФАСМАН, Х. и (2014): Дългосрочна демографска динамика в Югоизточна Европа: конвергентно, различно и забавено развитие. Преглед на миграцията в Централна и Източна Европа, 3(2), стр.150-173.

ядро. Те също изпращат емигранти в Западна Европа; въпреки това, в много по-малък брой страни от първата категория. Тъй като тези страни се сблъскват с недостиг на работна ръка, те теоретично биха могли да станат държави на имиграция в някакъв момент, макар и вероятно само за кратък период от време. Накрая, Австрия може да се счита за част от западноевропейското ядро. Тя има положителен процент на нетна миграция и получава значителен брой имигранти. За разлика от други страни, изследвани в този проект, Австрия се превърна от емиграция в имиграционна държава доста преди падането на Желязната завеса.¹⁵

- Що се отнася до **развитието на общините в съответните страни**, изследователите са класифицирали Братислава-Рача, Марибор, Грац, Бургас и Сегед като основни регионални центрове, докато Канижа и Сфънту Георге могат да се определят като „зонални” градски центрове.

Демографските промени в градовете партньори по проекта имат някои общи характеристики. Всички те се сблъскват с ниска раждаемост и бързо застаряващо население; и за всички тях миграционните тенденции са различни по отношение на демографските процеси и перспективи. На национално ниво могат да бъдат разграничени четири вида демографски промени. България и Румъния, като потърпевши от драстичен спад на населението, попадат в първата категория. Сърбия също би се вписала в тази категория, но войните с югославското наследство доведоха до принудителна миграция - и увеличаване на населението, затова тя може да бъде поставена във втората категория, като се наблюдава умерен спад на населението, заедно с Унгария. В третата категория намираме Словения и Словакия, чиито популации бавно нарастват. Накрая, Австрия се вписва в четвъртата категория, характеризираща се с динамичен растеж на населението. На общинско ниво демографските процеси се оформят от вътрешни позиции за развитие. Бургас, например, като основен регионален център в България, се сблъсква с относително балансирани миграционни тенденции. Разположена в непосредствена близост до изходящите потоци на високо ниво, общината е била обект на миграция както на вътрешни, така и на международни имигранти. Обратно, в случаите на Канижа и Сфънту Георге, изходящите потоци са далеч надхвърлящи притока.

¹⁵ Виж ФАСМАН, Х. и РЕЕГЕР, У. (2012) Стари имиграционни страни в Европа. Концепция и емпирични примери. В: ОКОЛСКИ, М. (изд.)(2012) Европейски имиграции. Тенденции, структури и последствия за политиката (65-90) Амстердам: Imiscoe Research/Амстердамски университетски печат.

(2) Като част от местния анализ, също бяха извършени **прогнози за населението** на местно ниво въз основа на метода на кохортния компонент, който започва моделирането на развитието на смъртността, раждаемостта и миграцията в седемте общини през 2017 г. (продължава до 2035 г.). Това не са прогнози, а по-скоро изявления от типа „какво, ако“ за възможните пътища за промяна на населението. Хипотезите отчитат както съществуващите тенденции, така и очакванията на местните експерти и заинтересовани страни. Важен резултат е, че в няколко общини, като Сегед, Сфанту Георге, Канижа и Марибор, нито експерти, нито заинтересовани страни могат да си представят, че техните общини могат да станат обект на мащабна имиграция.

(3) Интервютата с **институционални участници** (заинтересовани страни и лица, вземащи решения, представляващи важни градски институции) се основават на общи насоки за интервюто. Тази фаза на изследването беше насочена към картиране на съществуващите политики, фокусирани върху миграцията и младежта, както и идентифициране на дискурси относно миграцията и разбиране как органите, които вземат решения, свързват местното развитие и миграцията - дали те възприемат миграцията като заплаха или възможност. Имиграцията и емиграцията бяха взети под внимание, дори и в населени места, където имиграцията е едва значима статистически. Изследователите взеха под внимание различията във възприятията на висококвалифицираните и мигрантите с нисък статус, както и на лицата, принадлежащи към мажоритарното общество и етнокултурните малцинства.

(4) В случай на **интервюта с млади мигранти**, изследователите проведоха разказвателно-биографични интервюта с 8-10 млади мигранти на място, въз основа на предварително фиксирана техника за провеждане и обработване на интервюта. Изследователите не тълкуват историите (т.е. самостоятелно представяне) на мигранти като научно или политически мотивирани разкази. Интервюираните имаха възможност да представят своите истории свободно. Интервюирани са лица на възраст между 18 и 35 години, различни по степен на образование, пол, семейно положение и тип миграционен опит (емигранти, имигранти, връщащи се мигранти, ежедневно пътуващи между различни страни). Добре образовани и младежи от средната класа бяха по-силно представени, може би поради причините им за емигриране („изтичане на мозъци“), което е ключов въпрос, с който трябва да се справим.

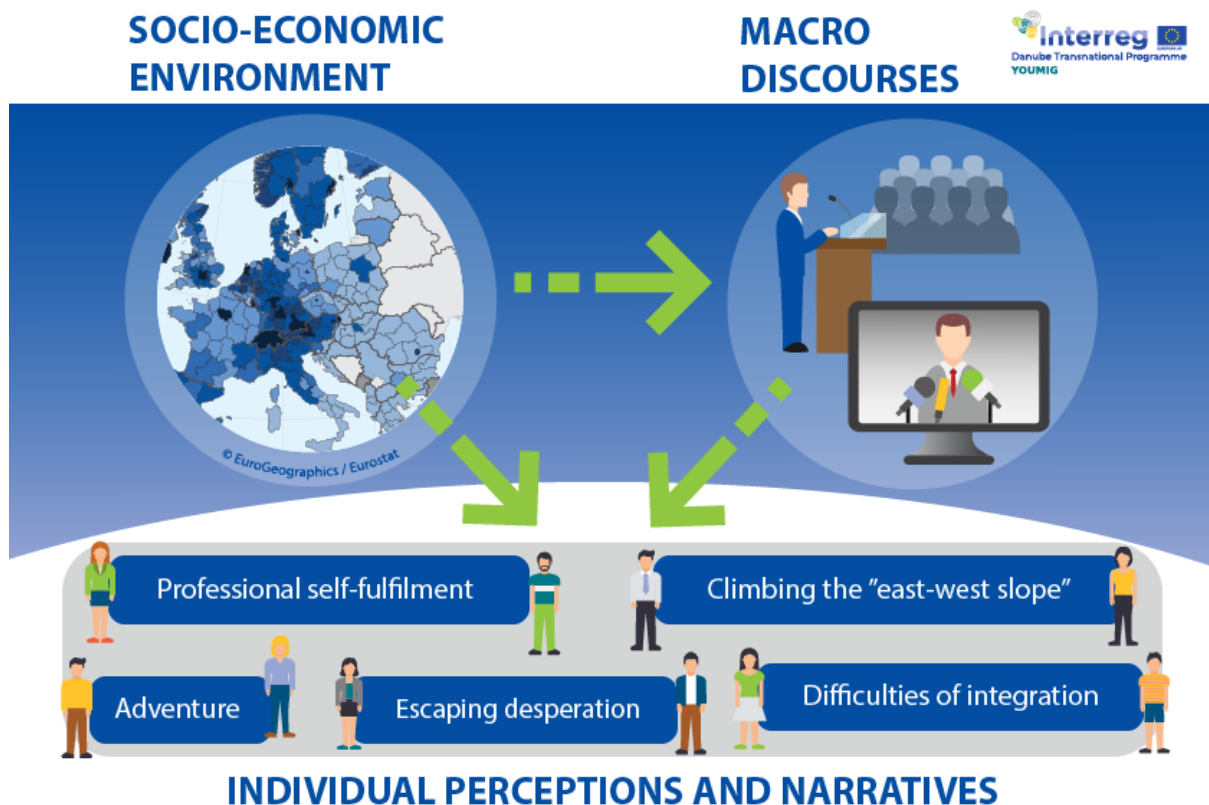
(5) **Интервютата с фокус групи** с млади мигранти следват индивидуалните задълбочени интервюта. Темата на разговорите беше насочена предимно към опита на участниците, като се обърна специално внимание на административните аспекти на миграционния процес. Те бяха запитани за контактите им с местната (и друго ниво) администрация,

проблемите, с които са се сблъскали, и техните мнения относно политиките, използвани от съответните органи и т.н. Една дискусия на място беше проведена с 6-10 участници във всяка група. Всички участници бяха на възраст между 18 и 34 години с миграционен опит. В изпращащите населени места това са предимно мигранти, които са се върнали, докато в случая с приемащите общини имигрантите са избирани. В общините със смесен модел на миграция и имигрантите, и мигрантите, които се връщат, имат възможност да участват във фокус групата. Създадени са аудио записи и доклад за фокус групата по предварително фиксиран шаблон. Участниците бяха запитани за личен опит с властите, свързани с миграционните въпроси (разрешителни за работа, разрешения за пребиваване, признаване на дипломи и др.), и да направят предложения относно миграционните политики.

Първата основна теза на **сравнителния анализ** беше, че значителните регионални неравенства и йерархиите на социално-икономическото развитие са канал за **различни дискурси на макро ниво относно управлението на миграцията**. Популистките възгледи (или демографски национализъм) са доминиращи в общините с по-ниска позиция по скалата на развитието. Според този дискурс управлението на миграцията се отнася най-вече до възпроизвеждане на етно-нацията. За разлика от тях, утилитарната рамка, която възприема мигрантите като работна сила, е доминираща сред заинтересованите страни в общините с по-висока позиция в степента на развитие.

Втората основна теза е, че **стратегии за саморепрезентация на младите мигранти** (както се вижда от биографичните разкази) са засегнати от „обективни“ различия в развитието и макро дискурси относно развитието и управлението на миграцията. В това отношение биографичните разкази като такива могат да се възприемат като стратегии за възпроизвеждане на статуса или подобряване на състоянието.

Фигура 3. Ефекти на социално-икономическата среда и макро дискурсите върху индивидуалните възприятия и разкази на младите мигранти

Следните **цитати** илюстрират основните дискурсивни модели, идентифицирани в интервютата.

Макро дискурси:

- Популистки възгледи (или демографски национализъм): *‘Те са арогантни и се държат като колонизатори, а не имигранти.’*
- Утилитарна рамка: *‘Чувам, че мениджърите на големите компании искат да внасят чуждестранни работници извън ЕС; има голям натиск върху нас.’*

Истории на млади мигранти:

- Професионална реализация: *‘Ако остана в Сърбия, професионалната ми кариера ще приключи и ще свърша като родителите ми.’*
- „Авантюристът“: *‘Винаги съм мразел уседналия живот; Предпочитам свободата пред рутината.’*

- Превземайки „Източно-западните височини“: *‘Германия винаги ме е привличала; не само нейното богатство; някак си споделям нейния манталитет.’*
- Бягство от отчаянието: *‘Чувствах, че не мога да имам нормален живот тук.’*
- Трудна интеграция: *‘Когато отивам в нощен клуб, се чувствам странно.’*

1.3 Анализ на местното състояние на Община Бургас: основни констатации, предложения за бъдещи политики ¹⁶

Местният анализ на състоянието (LSQA) представлява изследване на миграцията на младите хора в община Бургас, България, базирано на политически ориентирани изследвания, използвайки множество методи за събиране и анализ на данни.

Бургас е важен **регионален център** с нарастващо значение за националната икономика. След период на спад, Бургас постигна значителен напредък през последното десетилетие и в момента е един от най-бързо развиващите се градове в България, особено по отношение на публичната инфраструктура. Фондовете на ЕС играят важна роля в това развитие. **Съществува постоянно търсене на квалифицирани и неквалифицирани работници, но доходите остават относително ниски**, което може да бъде демотивиращ фактор за младите хора - водещ до емиграция.

От количествена гледна точка миграционните процеси в общината са отразени в анализа (за периода 1990-2016 г.), който се основава на наличните статистически и анкетни данни. Както навсякъде в България, **населението на Община Бургас застарява поради намаляване на раждаемостта и емиграция в столицата и в чужбина**. Въпреки това, очевидно е, че механичният растеж на населението се захранва от **международни имигранти, най-вече от Русия и Украйна**, но по-съществено от **миграцията от вътрешността на страната**, тъй като руските и украинските общности в Бургас са само около 1% от населението на общината.

В рамките на анализа са представени резултатите от качествено изследване, основано на интервюта с институционални участници и млади мигранти, както и на фокус групите и форумите, проведени в рамките на изпълнението на проекта. Личните интервюта представят типични биографии на млади мигранти и емигранти, които живеят в чужбина, които са представителни за възникващия светоглед на **високо мобилно поколение, което приема миграцията като средство за „справяне“ с живота**.

¹⁶Автори на главата: Веселина ДИМИТРОВА, Харалан АЛЕКСАНДРОВ (Община Бургас)

Всеобщото възприемане на **младежката миграция в Бургас** е, че младите и образовани българи напускат страната в **масово бягство** по пътя към развитите европейски страни, като неблагоприятно засягат развитието на общината и страната като цяло, като изчерпват своя демографски и икономически потенциал. В противовес, **обратната миграция** - източник на надежда и политически идеи - **се възприема като възможно и силно желана**. Нито една от тези гледни точки не съответства изцяло на действителността. Всъщност статистическите данни и прогнозите за населението на общинско ниво показват по-балансирана тенденция по отношение на миграцията. Според последните статистически данни за 2016 г. се наблюдава постоянно нарастване на обратната миграция на общинско ниво (от 74 завръщащи се мигранти през 2013 г. до 134 през 2016 г.). Въпреки това, от 2013 г. (когато е отчетена положителна промяна: +229 поради вътрешна и международна имиграция) до 2016 г. се наблюдава постоянна тенденция на спад на населението (-731 през 2014; -1420 през 2015 г. и -282 през 2016 г.). Общите нагласи в общността са информирани от общественото мнение и **стратегията на общината** за миграцията често е отговор на такива нагласи.

Местните власти са изправени пред големи **политически предизвикателства** по отношение на младежката миграция и нейното въздействие върху местното развитие. **Общинските лидери възнамеряват да стартират широка политика, насочена към младежта, насочена към задържане на младите хора / привличане на младите хора в общността** чрез подобряване на възможностите за заетост и насърчаване на предприемачеството в града. Тези намерения обаче са изправени пред **сериозни предизвикателства**, поради **липсата на подходяща информация** и опит на местно ниво, както и **обезсилване на институционалната култура на централизираната държавна бюрокрация**. Нещо повече, институционалните участници често говорят за миграцията в **общи термини**, като подчертават универсалните, а не контекстуалните решения.

По отношение на политическите препоръки, LSQA предлага Община Бургас да предприеме **всеобхватен политически подход**, за да подведе младежката миграция под контрол и **да стимулира квалифицираните млади емигранти да се завърнат у дома**. В проекта младите интервюирани заявяват, че имат повече вяра в икономиката, отколкото местната власт - само **ускорен икономически растеж** и съответно по-високи доходи, могат да обърнат отлива и да върнат емигрантите обратно.

Анализът привежда достатъчно доказателства, за да препоръча посока на действие за Община Бургас, насочена към контролиране на емиграцията на образовани млади хора, привличайки тези, които вече са напуснали. Предлагат се няколко взаимосвързани политики, свързани с това предизвикателство.

Препоръки

Разработване на превантивни политики

Анализът идентифицира **елитните гимназии** в Бургас като основен канал за младежка миграция - завършилите тези училища са известни като мигриращи към страни, съответстващи на езиковото им обучение (обикновено Германия, Великобритания, Франция и Испания), първоначално като студенти, а по-късно като икономически имигранти.

Проучването показва, че много от тези потенциални емигранти са **завишили очакванията си** по отношение на приемащата страна и са изпитали чувство на неудовлетвореност и разочарование, когато са се изправили пред реалността на положението си, което понякога води до обратна миграция. В това отношение общината може да организира някаква **информационна кампания** за предизвикателствата на мигрантския живот в чужбина, насочена към завършилите тези училища.

Завърналите се мигранти трябва да бъдат поканени да дадат своя принос, споделяйки своя опит с потенциални млади емигранти и отговаряйки на техните въпроси. Това ще позволи на потенциалните емигранти да направят **информиран избор** за това, което в крайна сметка е много важно решение в техния живот.

Изграждане на комуникационна инфраструктура

Не е изненадващо, че проучването открива, че **публичните власти имат ограничени познания за положението на младите емигранти от Бургас**. Достатъчно е да се каже, че емигрантите поддържат тесни връзки със своите семейства, но досега общуването с емигрантите не е навлязло в сферата на обществената политика, като е ограничено до частната сфера. Когато младите хора искат да разберат какво се случва в техния роден град, те разчитат на мрежите на своите родители и приятели като източници на информация и съвет, а не на официални източници. **Това сериозно ограничава възможността на общината директно да се обърне към емигрантите и техните проблеми и да повлияе на техния избор.**

За да стартират съответните политики, общинската администрация трябва да създаде някаква **комуникационна инфраструктура**, която достига до възможно най-много млади хора, живеещи в чужбина. Подобен амбициозен проект би могъл да се основава на съществуващите комуникационни структури, включително тези, които се подпомагат

от **културни центрове** в големи европейски градове, **български диаспори**, **мрежи за образователен обмен и сътрудничество** и **социални мрежи**.

Общината е разработила **страница** <https://www.gotoburgas.com/> предоставяща информация на посетители на града. Тя може да бъде доразвита чрез **интегриране на платформа за обмен на информация за хората, които посещават и живеят в града**.

ГЛАВА 2

ПОДОБРЕНИ ИНДИКАТОРИ ЗА МЛАДЕЖКАТА МИГРАЦИЯ И НЕЙНИЯ МЕСТЕН КОНТЕКСТ ¹⁷

2.1. Разработване на показатели за младежка миграция: приоритетни области и методология ¹⁸

Като цяло управлението на миграцията е насочено към националните цели. Свързаните с това предизвикателства и възможности се измерват и оценяват на ниво държава. Въпреки това миграционните процеси могат да изглеждат различно на местно ниво. Наличната литература „посочва как регионалните и общинските резултати се различават значително от националните“. ¹⁹ Следователно **изграждането на капацитет, който измерва и оценява ефектите и контекста на миграцията на местно ниво, е от решаващо значение.**

Докато Европейският съюз и националните държави предоставят общи насоки за интеграцията на мигрантите, способността за предприемане на практически действия обикновено зависи от общините. Новодошлите трябва да разчитат на услугите, както правят местните хора, подкрепени от местните власти, които търсят решения за тяхната интеграция. По същия начин емиграцията изисква действия на местно равнище, например, за справяне с липсата на работна сила в областите на миграция.

По този начин, за да планират предоставянето на услуги или да прогнозираат промените в производствените структури, местните власти трябва да следят тенденциите на всички

¹⁷ Глава 2 е свързана с инструмента База данни чрез експертно проучване. Докладът за оценка на показателите за миграция на младите хора, включително идентифицирането на недостига, е достъпен в набора данни в частта „YOUMIG - основни изводи“ чрез бутон Индикатори. В допълнение, всички показатели (основни и допълнителни) за дадената община са достъпни в набора от данни в частта „Община“, чрез бутон „Индикатори“..

¹⁸ Автори на главата: Екатерина ШКОГЛУНД (Институт за Източна и Югоизточна Европа на Лейбниц - IOS Регенсбург), Золтан ШАНИ (Унгарски централен статистически офис)

¹⁹ ШМИДКЕ, О. (2014). Отвъд националните модели? Управление на миграцията и интеграцията на регионално и местно равнище в Канада и Германия. Сравнителни миграционни изследвания, 2(1), 77-99., стр. 79.

Виж и други: БЕНДЕЛ, П. (2014). Координиране на интеграцията на имигрантите в Германия. Интегриране на федерално и местно ниво. Институт по миграционна политика Европа, Брюксел, 1-32.

КАПОНИО, Т., и БОРКЕРТ, М. (Изд.). (2010). Местното измерение на политиката в областта на миграцията. Амстердамска преса.

ШОЛТЕН, П., и ПЕНИНКС, Р. (2016). Многостепенното управление на миграцията и интеграцията. В Интеграционните процеси и политики в Европа (стр. 91-108). Спрингер, Чам.

компоненти на демографското движение на населението, а именно раждаемост, смъртност, както и имиграцията, емиграцията и обратната миграция.

Освен основните данни за демографското развитие обаче, трябва да се вземе предвид социално-икономическият контекст на миграцията. Индикаторите могат да помогнат на местните ръководители да изчислят съответните тенденции в различните измерения на местното развитие. ОИСП - въз основа на препоръките на Икономическата комисия за Европа на ООН²⁰ – определя **статистическите индикатори** като „елементи от данни, които представляват статистически данни за определено време, място и други характеристики“.²¹ На практика показателите са просто ‘статистика, или комбинация от статистически данни, които се попълват от данни [...]’. Индикаторите предполагат или посочват характеристика на системата’.²²

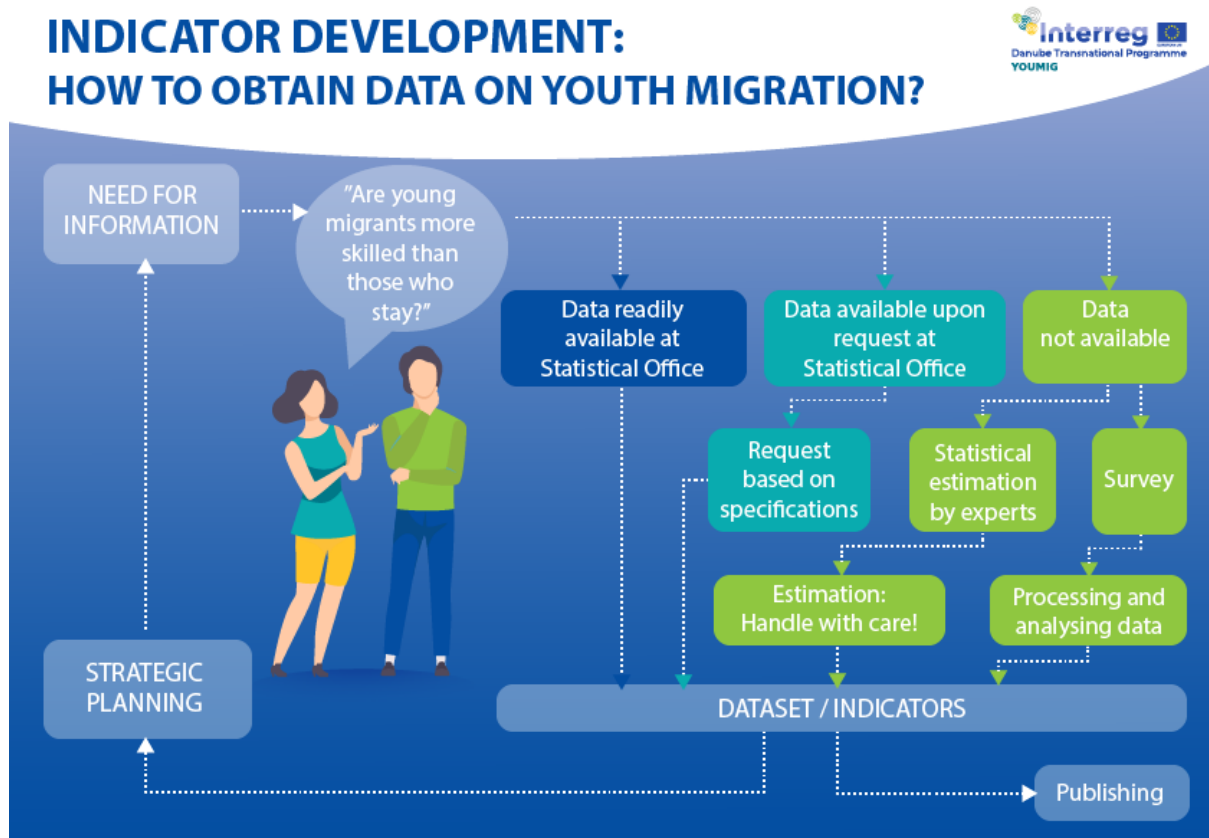
Данните за изготвяне на индикатори могат да бъдат получени по различни начини. Съществуват налични готови данни, лесно достъпни за обществеността в националните (или международни) статистически институции или административни органи, докато други са на разположение при поискване или срещу заплащане. Освен това, в случай на национално и регионално представителни проучвания, могат да се използват статистически методи за изготвяне на местни (общински) стойности. Когато няма наличен източник на данни, необходимите данни могат да бъдат получени чрез местни проучвания. По време на проект YOUMIG всички изброени по-горе методи бяха тествани, за да се получат данните, необходими за изготвянето на статистически показатели за младежта на местно ниво.

²⁰ Икономическа комисия за Европа на ООН (UNECE), " Терминология за статистически метаданни ", Конференция на европейските статистически стандарти и изследвания, № 53, Женева, 2000

²¹ Виж също дефиниция на ЕВРОСТАТ: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/ Речник: Statistical_indicator](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Речник:Statistical_indicator)

²² ГОЛТ, Ф. (2011). Социални въздействия от развитието на показателите за наука, технология и иновации. MERIT Работни документи 008, Университет на ООН - Икономически и социален изследователски институт в Маастрихт за иновации и технологии (MERIT).

Фигура 4. Процес на получаване на данни за младежката миграция и нейния социален контекст

Международните организации и националните статистически служби използват много показатели, които биха могли да се различават от целите на управлението на миграцията на местно ниво в региона на река Дунав. Затова **проект YOUMIG следваше стъпка по стъпка процес на подбор**, включващ консултации с партньорите по проекта и съответните заинтересовани страни.

Стъпка 1. Беше съставен списък от 214 възможни индикатора в седем области, свързани с миграцията и развитието на различни географски точки. Тези седем области бяха следните: Демография и население, Здраве, Образование, Социално развитие и социален капитал, Икономическо развитие, Доходи и условия на живот, Градско и регионално развитие.

Стъпка 2. Адекватността на всеки показател беше обсъдена от експерти от участващите статистически и изследователски институции, представители на общините партньори и

съответните заинтересовани страни (виж анализа на местното състояние). Показателите, класифицирани като нерелевантни²³ отпаднаха от последващо разглеждане.

Стъпка 3. Останалите 120 показателя бяха оценени по отношение на: а) тяхната наличност на национално, регионално и общинско ниво и б) тяхната ефективност при подпомагане на вземането на решения, основани на доказателства в сферите на младежта, миграцията и политиките за местно развитие.

Стъпка 4. Въз основа на тази оценка бе изготвен списък на ТОП-16 на „основни показатели“ и всяка спецификация на мярката бе усъвършенствана от партньори от статистическите служби.

Стъпка 5. Партньорските институции във всяка участваща страна събраха информация за 16-те основни показателя. С оглед на различията в наличността на данните, към петте национални индикаторни списъка бяха добавени до пет „допълнителни“ показателя. Тази мярка бе предприета, за да се балансира количеството работа между страните партньори и да се даде възможност на общинските партньори да добавят местни теми, които не са обхванати от основните показатели. Както бе споменато по-горе, данните бяха извлечени от източници с отворен достъп, предоставени от статистически или административни органи при поискване, или събрани в местните проучвания на YOUMIG. Всичките седем общини-партньори по проекта извършиха местно проучване през втората половина на 2018 година.²⁴

Стъпка 6. Резултатните групи показатели бяха оценени чрез рамка за оценка на качеството на вторичните източници, препоръчани от международната статистическа общност²⁵, пригоден към нуждите на YOUMIG. За оценката използвахме „шестте обичайни измерения на качеството“: а) уместност; б) точност; в) навременност; г) достъпност; д) интерпретируемост и е) съгласуваност. За да се предостави възможност за добавяне на информация или коментари извън тези шест измерения за качество, се добавя седмо поле: „допълнителни критични коментари“.

²³ Вж. „Доклад за оценка на показателите за миграция на младите хора, включително идентифициране на недостига“, таблица 2, колона 2, достъпен на уебсайта YOUMIG и в инструмента за данни.

²⁴ Следва да се добави, че отвъд целите на разработването на индикатори, местните проучвания също служиха за получаване на информация по други въпроси, свързани с миграцията (в партньорските общини по YOUMIG беше използван общ въпросник - с изключение на Грац - който може да бъде разширен по избор специфични за общината въпроси).

²⁵ Вж. Препоръките на Статистическата мрежа, отговаряща за разработването на методологии за интегрирано използване на административните данни в статистическия процес (SN-MIAD). Онлайн на: https://ec.europa.eu/eurostat/cros/content/miad-methodologies-integrated-use-administrative-data-statistical-process_en

16-те **основни индикатора на YOUMIG** са следните:

- Население по пол, възраст, град / село, държава на гражданство, страна на раждане
- Входяща вътрешна / международна миграция
- Изходяща вътрешна / международна миграция
- Топ 5 на изпращащите страни (на мигрантите)
- Брой регистрирани завърнали се по пол и ниво на образование
- Завършено образование на лица на възраст 15-34 години по пол, възрастови групи, местни / чужди (страна на гражданство)
- Съотношение на изходящата мобилност на студентите на ниво висше образование, по пол
- Ниво на квалификация на връщащите се мигранти
- Субективно усещане за благосъстояние на населението
- Толерантност към чужденци (чуждестранни работници)
- Намерения за мигриране през следващите 5 години, [ако е възможно] предназначение, продължителност на отсъствието
- Регионален продукт (регионален БВП) на глава от населението
- Демография на бизнеса: брой активни предприятия по размер, собственост (национални / чуждестранни)
- Разполагам доход на глава от населението
- Население по състояние на активност, пол, 5-годишни интервали, местни / чужди
- Перспективи в сектора на здравеопазването: работна сила в здравеопазването; недостиг на работа в здравеопазването; разликата в работната сила в здравеопазването

По време на процеса на разработване на показателите бяха идентифицирани следните **ключови пропуски в данните и статистически предизвикателства**:

- Първо, докато информацията за местното население и имигрантите е широко достъпна (от ниско ниво като LAU2), съществуват големи **трудности при идентифицирането на такива групи като емигранти** (все още регистрирани в изпращащата община), **връщащи се мигранти и втора генерация мигранти**. По подобен начин, описанието на споменатите групи с помощта на социално-икономически характеристики (напр. възраст, продължителност на имиграционния опит, ниво на образование и страна на завръщане) рядко е възможно или може да бъде оценено само с помощта на вторични източници.

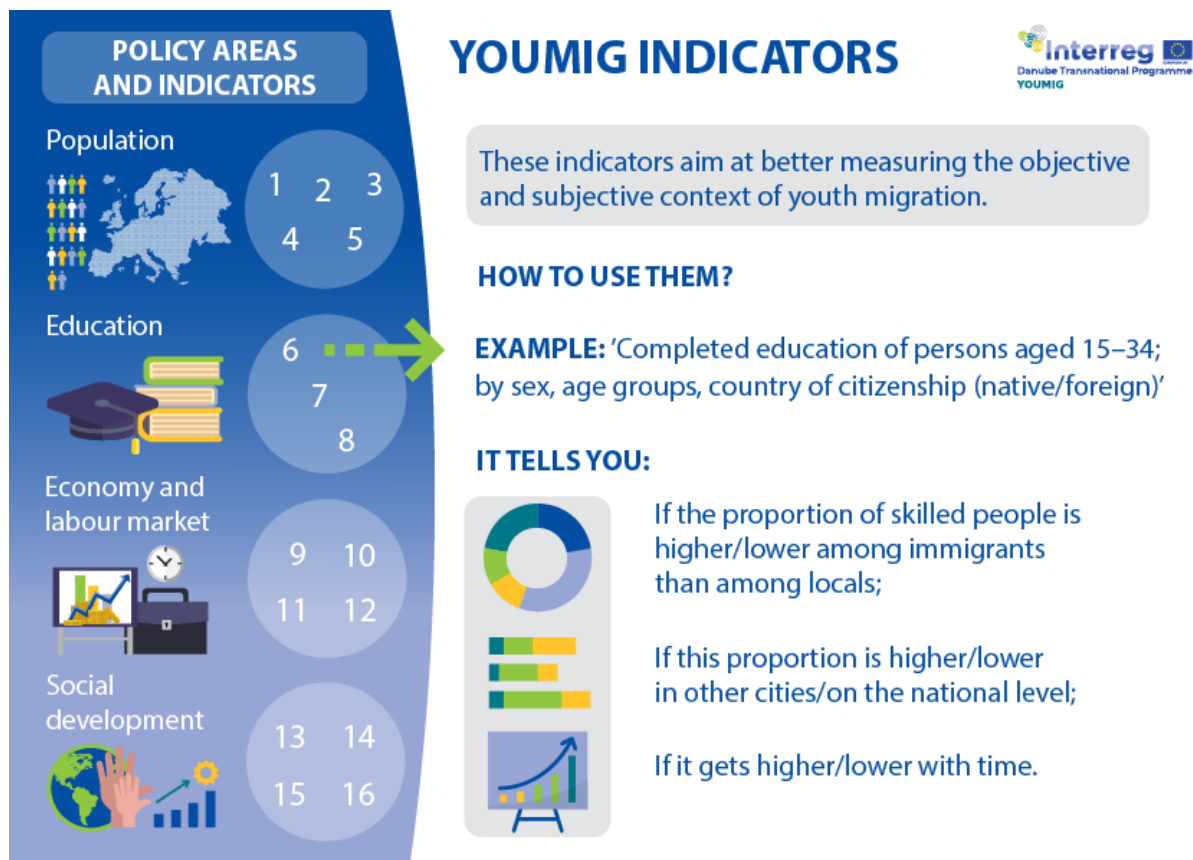
Идентифицирането на транснационални и събиращи се семейства и техните особености също рядко се прави; и информацията за местните програми за временна миграция се събира и систематизира рядко.

- Второ, **основните демографски и пазарни показатели на пазара на труда могат да бъдат недостъпни по отношение на разделянето на местните жители и чужденците** и по отношение на различните възрастови групи и образователни нива. Освен това могат да се очакват различия в определенията на местните и чуждестранните категории, тъй като в някои случаи може да има само дезагрегиране, основано на страната на раждане или държавата на гражданство.
- Трето, редица субективни индикатори като „Субективно благосъстояние“, „Намерения за мигриране“, „Амбиции на младежта“, „Нива на доверие“ не се събират от статистическите институции на страните партньори; част от информацията може да бъде събирана на по-малко от една година от представителни проучвания сред домакинствата. Такива индикатори на ниво LAU2 трябва да се събират отделно в рамките на малки проучвания.
- Четвърто, докато „Икономическото развитие“ (като БВП на глава от населението) е широкодостъпен индикатор, може да липсва **информация за динамиката на бизнеса** (напр. работещи и закрити предприятия), особено в случаите, когато се изисква групиране според броя на служителите, или според собствеността. По подобен начин често се събират данни за заплатите в различните индустрии и професии, докато информацията за доходите на семействата може да се оценява само от представителни проучвания. Показателите за бедността могат да бъдат недостъпни на по-ниските поднационални нива. Рядко се събира информация за задлъжнялостта на домакинствата.

По време на етапа на събиране на данни местните партньори се сблъскаха с редица други **процедурни предизвикателства**, включително дългото време за реакция на статистическите органи към заявките за данни, наличието на данни, изискващи такса, и изискванията за ограничения за използването на данните.

Процесът на събиране на индикатори в YOUMIG е финализиран през декември 2018 г., а **получените набори от данни - където не се прилага ограничение за използване на данни - са достъпни за консултация и анализ на уебсайта YOUMIG и в инструмента за данни.**

Фигура 5. Индикатори на YOUMIG относно младежката миграция и нейния социален контекст

2.2. Достъп до данни и използване на новите показатели в България ²⁶

В областта на политиката за **Населението**, YOUMIG идентифицира следните показатели, необходими за по-тясно наблюдение на миграционните тенденции:

а) Население по пол, възраст, град / село, държава на гражданство, страна на раждане

За всяка система на управление основните данни за населението са от решаващо значение за получаване на относително точна и достоверна картина на демографската ситуация в дадена страна. В допълнение, данните (местно население по възраст, пол и гражданство) осигуряват перспектива за образованието, устойчивостта на системите за социална сигурност и планирането на проекти и др. Данните за населението са налични в Националния статистически институт (НСИ) от 2011 г. нататък на национално ниво, ниво NUTS3 (област Бургас) и LAU2 (Бургас). Наличните данни за населението, разпределени

²⁶Автори на главата: Магдалена КОСТОВА, Елка ЯКИМОВА (Национален статистически институт)

по пол и възрастови групи (0-14, 15-24, 25-34, 35-64, 65+) за топ 5 групи мигранти, пребиваващи в България, са на разположение на всички три нива. Тази категория включва хора, които (обикновено) живеят постоянно в страната и не са я напуснали официално към 31 декември на съответната година за период повече от една година. Към 31 декември 2017 г. населението на гр. Бургас е 202 694 души, което представлява 3.9% от градското население на Република България. В сравнение с 2016 г. населението на град Бургас е намаляло с 72 души. Бургас е четвъртият по големина български град по население. В града са 96 488 (47,6%) мъже и 106,206 жени (52,4%). В сравнение със средното за страната, съотношението между жените и мъжете в град Бургас е по-малко благоприятно от гледна точка на бъдещия процес на възпроизвеждане. Що се отнася до възрастовата структура, населението на град Бургас следва националните тенденции - населението ѝ застарява. Въпреки това делът на населението под 15 години (15.4% - 2017 г., 15.1% - 2016 г.) е по-висок от средния за страната. Следователно демографските перспективи за Бургас могат да бъдат причина за предпазлив оптимизъм.

б) Входяща миграция - вътрешна/международна

Миграцията води до промяна на обичайното местопребиваване на дадено лице. В контекста на вътрешната миграция, миграцията означава действие, при което едно лице сменя своето местожителство в едно селище за пребиваване в друго селище на територията на България за период, който е или се очаква да бъде най-малко 12 месеца, Международна миграция или имиграция е действие, чрез което човек променя обичайното си пребиваване в чужбина за ново в България. И двата вида данни са налични в Националния статистически институт, Информационната система „Демография“, от 2007 г. нататък на национално, ниво NUTS3 и LAU2 за международна и вътрешна имиграция. Данните за имиграцията показват привлекателността на даден регион, държава или град. Все повече имигранти могат да посочат, че потенциалните имигранти възприемат един регион като относително развита и просперираща дестинация, характеризираща се с по-високи заплати и по-добри условия на живот. По отношение на миграцията България е емигрантска страна. Въпреки това, Бургас и регионът стават все по-привлекателни за мигрантите през последните (две) години, включително тези от бившия Съветски съюз, включително Казахстан.

в) Изходяща миграция - вътрешна/международна

Данните за изходящата миграция - както вътрешна, така и международна - са от основно значение в страни, общини и градове, които се характеризират с емиграция. Емиграцията означава действието, чрез което лице, което преди това е било

(обикновено) пребиваващо на територията на България, престава да има обичайно местопребиваване в България за период, който се очаква или се очаква да бъде най-малко 12 месеца. Вътрешната имиграция е движението на хора от една определена област в друга в рамките на една държава. Тези данни са налични в Националния статистически институт на национално, ниво NUTS3 и LAU2, както и във връзка с международната и вътрешната миграция. Освен раждаемостта и смъртността, миграцията е важен фактор, определящ размера на населението. Следователно промените в тези демографски събития във времето представляват решаващ елемент при планирането на свързаните с населението политики, включително икономическите политики и политиките на пазара на труда, образованието, здравеопазването и социалните разпоредби. В областите на емиграция миграцията на младите хора може да бъде едно от няколкото предизвикателства, включително застаряващото общество, борбата със социалната система и нарастващото търсене на работна ръка. Интересното е, че през последните няколко години миграционният процес в град Бургас и общината е проследил модел на колебание между последователни вълни на преобладаващи притоци и изходящи потоци.

г) Топ 5 на държавите, изпращащи мигранти

Показателят „Топ 5 на държавите, изпращащи мигранти“ се основава на броя на пристиганията на година. В България за данните за потока се използва понятието „страна на предишното обичайно местопребиваване“, а за фонда от данни - „страна на раждане“. Данните са налични в Националния статистически институт, Информационната система „Демография“ на национално и регионално ниво (NUTS и LAU). Необходими са знания за произхода на мигрантите, за да се създадат добре насочени културни и интеграционни политики. Очевидно е, че Бургас става все по-привлекателен за имигрантите, най-вече от страни извън ЕС (посочен от данните за роденото в чужбина население). Имиграцията от страни от бившия Съветски съюз е особено забележима.

д) Брой регистрирани завърнали се, по пол и образование

Този показател показва броя на жителите, родени в докладващата страна, емигрирали от чужбина годишно след кратък или дългосрочен престой в друга държава, по пол и образование. Данните са частично налични в Националния статистически институт от 2011 г. нататък. Налице е дезагрегиране по пол, но не е налице дезагрегиране по степен

на образование. Обратната миграция може да намали загубите на население поради емиграция, смъртност и ниска раждаемост. Обратната миграция, особено на квалифицираните и високообразованите, се разглежда като една от най-полезните форми на миграция.

В политическия приоритет „Образование“ ключови са следните показатели:

а) Завършено образование на лица на възраст 15-34 г. по пол, възрастови групи, местни / чуждестранни (страна на гражданство)

Индикаторът „Завършено образование на лица на възраст 15 - 34 години“ представя данни за най-високото ниво на успешно завършено образование от лицата в дадената популация.

Този индикатор показва образователното ниво на населението и неговата динамика показва промяната на това ниво. Положителната динамика по отношение на образователното равнище на населението е амбиция на всички страни. Сравнението на показателя по пол показва дали съществува разлика в нивото на мъжкото и женското образование и до каква степен. България предоставя данни за този показател на ниво LAU 2 чрез преброяването през 2011 г. Евростат предоставя годишни данни за този показател на национално равнище. Тези данни се изчисляват като годишни средни стойности на данните за тримесечното изследване на работната сила в ЕС (EU-LFS).

б) Съотношение на изходящата мобилност на студентите на ниво висше образование, по пол

Терминът „международна мобилност на студенти“ (мобилност с диплома / степен) се отнася до „студенти, които физически са пресекли международна граница между две страни с цел участие в образователни дейности в страната на местоназначение, където страната на местоназначението на даден студент. е различна от тяхната страна на произход“ (ЮНЕСКО).

Статутът на мобилния студент зависи от пресичането на границата от студента за образователни цели, а не от статута на студента, който е официално пребиваващ в докладващата страна по местоназначение. Статутът „мобилен студент“ се поддържа толкова дълго, колкото продължава образованието на студентите (на академично ниво, равностойно на това на техния начален университет).

Евростат предоставя тези данни на национално равнище. Агрегирането по пол не е налично за периода 2010—2012 г. Данните са налични по пол на национално ниво от 2013 г. нататък.

Временното пребиваване в чужбина с цел обучение (напр. 1-2 семестъра или пълни образователни програми) е от полза за изпращането на общности, но студентите могат да решат да останат в чужбина, като използват новите си умения и знания, за да получат работа, вместо да се връщат у дома.

в) Ниво на квалификация на завърналите се мигранти

Обратната миграция се състои от мигранти, които са се завърнали в родината си. Техните умения се доближават до образователно ниво (начално, средно, висше). Този индикатор не е наличен. Данните от малките проучвания на YOUMIG са на разположение за 2018 г. на ниво LAU2. Данните са налични по пол.

В областта на политиката „Икономика и пазар на труда“ бяха наблюдавани следните показатели:

а) Регионален продукт (регионален БВП) на глава от населението

БВП на глава от населението въз основа на паритета на покупателната способност (ППС). БВП на ПЧП е брутен вътрешен продукт, конвертиран в международни долари, като се използват паритет на покупателната способност. Един международен долар има същата покупателна способност по отношение на БВП, както американският долар има в САЩ. БВП по цени на купувача е сумата от брутна добавена стойност на всички местни производители в икономиката плюс данъците върху продуктите и минус субсидиите, които не са включени в стойността на продуктите. Тя се изчислява, без да се правят удържки за амортизацията на произведени активи или за изчерпване и влошаване на природните ресурси. Националният статистически институт на България предоставя данни за БВП на глава от населението на ниво NUTS3. Данните са налични от 2000 г. нататък. На национално ниво са налични данни за базата данни на Световната банка.

б) Демография на бизнеса: брой активни предприятия по размер, собственост (национални / чуждестранни)

Демографията на бизнеса описва жизнения цикъл на предприятията по отношение на стартирането, растежа, падежа и намаляването / закриването. По-конкретно, бизнес демографията предоставя данни за броя на стартираните и активните предприятия, дела на действащите предприятия, както и данни за промените в показателите за заетост.

Данните са налични на национално ниво от 2010 г. нататък. Добре развитите области и региони имат много активни предприятия.

в) Население по статут на активност, по пол, възрастови интервали от 5 години, роден / чужд

На пазара на труда населението в трудоспособна възраст (обикновено 15-64 г.) се разделя на (икономически) активно и неактивно. Първата група включва заетите (гражданска заетост плюс въоръжените сили), а втората - безработните. Икономически активното население към настоящия момент се нарича работна сила. Индикаторът се изчислява по броя на (икономически) активните хора, разделени от общото население (на възраст 15-64 г.).

Данните са налични на ниво NUTS 3 и се основават на оценките на LFS. Данните са налични от 2003 г. нататък. Населението по статут на дейност се разпределя по пол и възрастови групи. Данните се отнасят за общото население. Разбивка по национални / чуждестранни не е налична.

Развитите страни и региони се характеризират с високи равнища на заетост.

г) Перспективи на здравния сектор: работна сила в здравеопазването; недостиг на работна сила в здравеопазването; пропуски в работната сила в здравеопазването

Здравните работници са всички хора, ангажирани с действия, чиято основна цел е да подобрят здравето.

НСИ предоставя данни за следните показатели: 1) брой население на общопрактикуващ лекар (лекар) и 2) брой население на зъболекар.

Данните за работната сила в здравеопазването са достъпни на ниво LAU 1. Притежател на данните е НСИ, а те са налични от 2003 г. нататък. Няма данни за медицински специалисти, работещи извън страната. Няма данни за медицински специалисти, напускащи страната, техните характеристики и страни по местоназначение. Данните за свободните работни места се предоставят на тримесечие и се основават на извадково проучване; на национално ниво по ниво 1 на NACE.

В областта на политиката „Социално развитие“ са събрани следните индикатори:

а) Субективно усещане за благосъстояние на населението

Субективното благосъстояние обхваща три отделни, но допълващи се под-измерения: удовлетворението от живота - въз основа на цялостна когнитивна оценка - засяга наличието на положителни чувства (и липсата на отрицателни) и еудемония - усещането, че животът има цел.

Данните са на разположение от проучването в малък мащаб към края на 2018 г. Данните от EU-SILC са достъпни на национално ниво. Притежателят на данните е НСИ, а за 2013 г. е налична информация. Следващият кръг от събиране на данни е през 2018 г. Честота: въз основа на честотата на изпълнение на модула за удовлетвореност от живота в ЕС-SILC. Удовлетвореността от живота включва цялостна когнитивна оценка на човека.

Субективните индикатори за благосъстояние са тясно свързани с областите на социалния капитал и качеството на живот. Дори една обща мярка като „удовлетворение от живота като цяло“ може да бъде предиктор на потенциалното миграционно поведение, тъй като хората, които са недоволни, средно мигрират по-често. При вземането на решения за миграция възприятията и мненията на хората могат да надминат обективните съображения. Субективните показатели за благосъстояние обикновено се събират на национално и регионално равнище, в проучвания на домакинствата и специализирани проучвания.

б) Толерантност към чужденци (чуждестранни работници)

Този индикатор измерва отношението към чужденците. По-високите нива на този показател (по-високи нива на толерантност) могат да показват по-голям брой чуждестранни мигранти в даден регион, в допълнение към по-високите нива на имиграция. Данните от Евробарометър са достъпни само за периода 2014—2018 г. на национално равнище. Данните от ЕСС са достъпни само за 2010, 2012, 2014, 2016 г. на национално ниво. Данните от малките проучвания на YOUMIG са на разположение за 2018 г. на ниво LAU2.

в) Намерения за мигриране в рамките на следващите 5 години (ако е възможно) предназначение, продължителност на отсъствието

Този индикатор измерва миграционните намерения, които могат да зависят от много фактори. Тя може да се използва за оценка на вероятността за бъдеща емиграция.

Налице е национално извадково изследване на миграционното поведение за 2011 г. за България.

Данните от проучването в малък мащаб на YOUMIG са налични само за 2018 г. и само на ниво LAU2.

г) Разполагаме доход на домакинство

Наличният доход е сумата, която домакинствата разполагат с разходите и спестяванията след отчитане на данъците върху дохода. На глава от населението се разбира разполагаемия доход на домакинство на човек / жител на дадена територия.

Данните са налични на ниво NUTS 3 от EU SILC. Собственикът на данните е НСИ и данните са на разположение за 2008 г. нататък. Данните от дребното проучване на YOUMIG са налични само за 2018 г. и само на ниво LAU2.

2.3. Представително проучване в малък мащаб: основни изводи за община Бургас²⁷

Представително проучване в малък мащаб беше проведено в Бургас, последвано от анализ на резултатите, необходими за изпълнението на пилотната дейност и разработването на основани на доказателства политики.

Основната цел на изследването беше да се **получи информация за условията на живот на младите хора на възраст между 15 и 34 години и техните бъдещи планове и перспективи за живот в Бургас.**

Резултатите ще помогнат на местната власт да анализира настоящата ситуация и да планира по-добри политики и мерки за условията на живот и миграционните планове на младите хора.

За тази цел бяха планирани и изпълнени следните **задачи**:

- Подготовка и разпространение на **въпросник** - за това бяха взети под внимание насоките на Водещия партньор, НСИ и Община Бургас. Разпространението беше организирано и проведено с участието на четирима интервюиращи.
- Обработката и **анализът на резултатите** е извършена със специализиран софтуер, което дава възможност за анализ на съотношението между различните въпроси във въпросника.

Анализът по-долу се основава на **корелации (напречни сечения)** относно проблемите, които са от най-голяма полза за целите на изследването.

²⁷Автори на подточката: Веселина ДИМИТРОВА (Община Бургас), Магдалена КОСТОВА (Национален статистически институт)

Броят на анкетираните: 198 души, състоящи се от млади хора на възраст между 15 и 34 години, живеещи постоянно на територията на Бургас.

57 (40%) от анкетираните са мъже и 10% са жени; другите респонденти (до 100%) не са посочили пола си. По отношение на възрастта 25 (20%) от анкетираните са на възраст 15-18 години, а други 21 (20%) са във възрастовата група 19-23 години. Това са основно ученици, които заедно представляват 46 (40%) от анкетираните.

Що се отнася до **емиграцията**, резултатите показват, че само **6%** от младите интервюирани са **живели в чужбина най-малко 1 година**. **39%** от хората, които са живели в чужбина, посочват **заетост като причина за емиграция**, **26%** споменават **образование** и **22%** посочват **семеини причини**. Тези данни подкрепят получените при качествено проучване, проведено през 2017 г., което показва, че много млади хора учат и работят по време на престоя си в чужбина. Трябва да се отбележи, че **22% от респондентите емигрират по семеини причини**, което изисква по-нататъшно разследване.

Завършването на период на работа и / или обучение в чужбина е най-важната причина емигрантите да се върнат у дома. Вторият и третият най-важни фактори са свързани със **социалния кръг** и **семеинството** на мигранта, което потвърждава резултатите от количественото проучване. Нещо повече, ясно е, че **изолацията и самотата в чужбина** са важни мотивиращи фактори за завръщането. Други важни причини в това отношение са **икономическите трудности** и **враждебната среда**. Изненадващо голям **брой респонденти посочват, че България предлага по-добра среда за работа и образование**. Такива отговори могат да предполагат промяна в отношението към емиграцията и може би промяна в едноизмерното възприемане на България като „провалена държава“ в сравнение с „обетованата земя“ на Европа.

Около **22%** от интервюираните млади хора **декларират намерението си да се преместят в друга страна, а 15% в друга община в страната**. Въпреки това, 63% са заявили, че биха предпочели да живеят и работят в Бургас. **Топ 5 емигрантски страни за млади хора в Бургас са Великобритания, Германия, Франция, Испания и Канада / САЩ**. Ще бъде интересно да се види дали Великобритания запазва първото си място след напускането на ЕС.

Резултатите показват, че **6%** от анкетираните **вече са предприели стъпки за напускане на общината и страната**. Въпреки това, по отношение на удовлетвореността от живота, резултатите показват обратна връзка между качеството на живот и намеренията за напускане. С други думи - и контра-интуитивно - се оказва, че **хората, които като цяло са**

доволни от живота си в Бургас, могат да имат по-голямо намерение да напуснат. Тази връзка е очевидна и при отговорите на други въпроси, които опровергават общоприетото убеждение, че причините за емиграцията са бедност и инерция

Като цяло преобладава **положителната оценка на Бургас** по отношение на качеството на живот. Трябва да се отбележи, че **хората, които са живели в чужбина, често правят благоприятно сравнение** между опита, придобит в чужбина, и средата, която намират в Бургас и България. От друга страна, **хората, които имат силни намерения да емигрират,** но нямат опит в чужбина, **дават на България по-нисък ранг в социално-икономически мащаб.** Едно обяснение за това може да бъде, че негативното възприятие на човека за тяхната местна среда може да бъде основание за тяхното намерение да емигрират. Сравнявайки последните две констатации, може да се каже, че **решението за емиграция изглежда зависи от оценката на младия човек за общото състояние на страната и общината, а не на базата на субективно благополучие или други свързани с тях „щастие“.**

Отговорите на въпросите за приоритетните области през следващите две години показват, че **най-важната причина за емиграция** е стремежът към **добро образование,** като **заемността и кариерното развитие** са на второ място.

Резултатите показват, че **хората, завършили висше образование в чужбина, могат да пожелаят да се върнат и да намерят работа в Бургас.** Младите хора, които са били в чужбина повече от година, смятат **семейството** за приоритет номер едно, което може да е отражение на социалната изолация в чужбина.

Сред почти две трети от младите хора преобладава мнението, че **имигрантите представляват потенциална заплаха за системата за социално осигуряване, пазара на труда и „културните норми“.** Изглежда, че имигрантите, поне абстрактно, се възприемат като заплаха в това отношение, докато **отношението към имигрантите (най-вече руснаците) „лично“ в Бургас са по-умерени и балансирани.** Отрицателните нагласи към руснаците се споделят от по-малко от половината от респондентите. Отношението към руснаците обаче изглежда е по-малко благоприятно по отношение на това, което се възприема като пренебрегване на местната култура.

Препоръки

Нагласите към емиграцията се променят: опростената картина на България като развиваща се страна срещу Западна Европа като „обетована земя“ (от гледна точка на

младите хора и потенциалните мигранти) се оспорва. **Да се използва тази промяна в възприятието, духът на предприемачеството (включително стартирането на нови предприятия, въвеждането на схеми за заетост и развитието на общинско-емигрантска комуникационна мрежа), който помага да се запазят младите хора в Бургас, като същевременно се стимулират емигрантите да се завърнат трябва да бъде насърчавано.**

Популярното убеждение, че **причините за емиграцията са бедност и инерция, се опровергава.** Решението за емигриране зависи от **оценката на потенциалните мигранти за общите условия на страната и общината**, а не на базата на оценка на качеството им на живот или на други субективни мерки. Ето защо местните власти трябва да работят не само за подобряване на жизнения стандарт, но и за подобряване на административните услуги и местните политики.

След завършване на висшето образование в чужбина, младите хора са склонни да се върнат и да намерят работа в Бургас; следователно трябва да се развие добър бизнес климат, за да се подобрят икономическите и социалните условия на града, което да го направи по-привлекателно място за живот и работа.

Възприемането на имигрантите като абстрактно понятие може да провокира безпокойство и страх, докато нагласите към имигрантите (руснаците) „лично“ в Бургас са по-умерени и балансирани. Затова трябва да се подкрепят инициативи, които насърчават по-добри отношения между местните и чуждестранните общности.

ГЛАВА 3

ПО-ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ НА МЛАДЕЖКАТА МИГРАЦИЯ ЧРЕЗ МЕСТНИ ПОЛИТИКИ²⁸

3.1. Съществуващи добри практики и пилотни дейности на местно ниво за повишаване управлението на младежката миграция²⁹

Местните власти са изправени пред все по-големи предизвикателства от вътрешната, външната и обратната миграция на младите хора, но те често нямат капацитет и инструменти, за да се справят с тези предизвикателства. С оглед на това, проектът YOUMIG събра добри политически практики и действия свързани с младежката миграция, вземайки в предвид различните местни контексти - а именно, че някои градове са предимно общности, изпращащи мигранти, докато други получават повече мигранти, отколкото емигранти, които изпращат.

„Добра практика“ е решение на конкретен въпрос, който е тестван на практика и е оценен положително. Според модела на ЮНЕСКО³⁰, разработен за най-добри практики в планирането на имиграцията, **четирите основни характеристики на най-добрите практики** са следните:

1. Те са иновативни,
2. Имат положително и осезаемо въздействие върху условията на живот, качеството на живот или околната среда на засегнатите лица, групи или общности,
3. Имат устойчив ефект,
4. Те се възпроизвеждат.

Целта на „Европейската и глобална колекция от добри практики за съответните услуги и дейности, свързани с миграцията на младите хора“ е да предостави на местните партньори на YOUMIG набор от вече съществуващи и тествани решения, от които те биха могли да изберат една добра практика за своята местна пилотна дейност. Събирането на добри практики се основава на натрупаните знания и опит, предоставени на

²⁸Глава 3 е свързана с Data Toolkit чрез две експертни проучвания. „Събирането на европейски и световни добри практики за съответните услуги и дейности, свързани с миграцията на младежта“ е достъпно в набора от данни в частта „YOUMIG - основни резултати“ чрез бутона Добри практики, а „Докладите за оценка на местните пилотни проекти“ са достъпни чрез бутона *Пилотни дейности*.

²⁹ Автори на подглавата: Нада СТРОПНИК и НАТАША КУМП (Институт за икономически изследвания, Словения), Амна Поточник и Борут Юришич (Агенция за развитие на Марибор)

³⁰Цитирани от: PORTUGAL, R., PADILLA, B., INGLEBY, D., DE FREITAS, C., LEBAS, J., and PEREIRA MIGUEL, J. (изд.) (2007) Добри практики в областта на здравеопазването и миграцията в ЕС, Окончателен проект, Конференция на тема „Здраве и миграция в ЕС: по-добро здраве за всички в едно приобщаващо общество“, Лисабон, септември 2007 г.): Най-добри практики за познанията на местното население. ЮНЕСКО, 1999.

европейския уебсайт за интеграция „Информация за интеграцията на мигранти и добри практики“³¹, уебсайта на градовете за миграция „Добри идеи за успешни градове“³² и уебсайта на CARIM-East - Консорциум за приложни изследвания в областта на международната миграция³³. Там, където беше очевидна липсата на добри практики за решаване на важни проблеми, свързани с миграцията и мигрантите, авторите на събраните данни включиха изключително неизпитани потенциално добри практики, които бяха одобрени от фокус групите или в проучванията на Delphi, или препоръчани от професионалисти в тази област.

Колекцията от добри практики подчертава **изключителното значение на местните власти и местните заинтересовани страни за подпомагане на социалното включване на мигрантите** с ефективни политически мерки. Като се има предвид насоката и целите на проекта, колекцията от добри практики на YOUMIG се фокусира върху младото население (на възраст между 15 и 34 години) и на местните заинтересовани страни (местни власти, групи от граждани, асоциации, неправителствени организации и др.). Само тези области на политиката бяха насочени, където местните власти имат основания да въвеждат промени - т.е. за които носят отговорност. Бенефициерите на тези практики могат да бъдат имигранти, връщащи се мигранти, емигранти, диаспори, изпращащи или приемащи общности и др.

В рамките на YOUMIG добрите практики бяха групирани по отношение на основните целеви групи (имигранти, емигранти и завърнали се), както и проблемите, които се очакваха да решат. Беше установено, че **по-голямата част от съществуващите добри практики са насочени към имигрантите**. Изглежда, че има причина за тази пристрастност: практиките обикновено са насочени към хората, които присъстват в страната, а не към тези, които са далеч, и повечето добри практики са разработени и приложени в по-богатите страни, където имиграцията е по-скоро проблем, отколкото емиграция.

Важна група от добри практики се занимава с **информационни услуги**, които помагат на младите хора с мигрантски произход да подобрят шансовете си за (ре-) интеграция (езикова, социална, образователна и професионална) и насърчават тяхното участие във всички области на социалната, икономическата културния и политическия живот на местната общност. Тези услуги могат да се предоставят чрез информационни центрове,

³¹ <https://ec.europa.eu/migrant-integration/home>

³² <http://citiesofmigration.ca/good-ideas-in-integration/municipal/>

³³ <http://www.carim-east.eu/publications/research-reports/integration-and-reintegration-of-migrants/>

като индивидуална подкрепа, чрез предоставяне на професионални съвети, групови и образователни курсове и др.

В областта на **образованието** съществуват добри практики за предоставяне на имигранти на езикови умения, необходими, за да станат достатъчно грамотни, за да участват в социалния и политическия живот, да получат по-добра работа, да могат да помагат на децата си с домашните, да могат да се справят с административни въпроси и т.н. Наемането на учители-ментори в училищата е добра практика, която насърчава образователните постижения сред децата-мигранти.

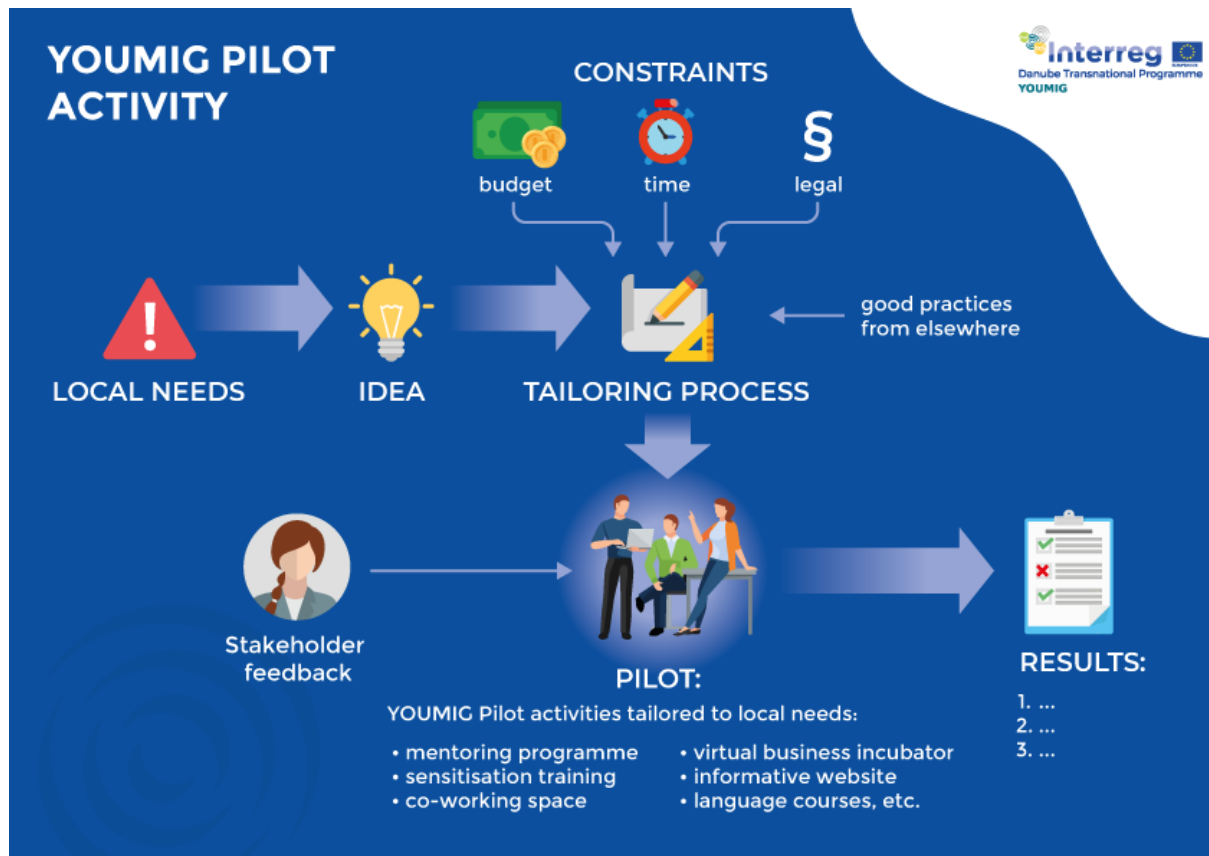
Включването на пазара на труда на имигрантите също е от решаващо значение. Добрите практики се занимават с препоръки, подкрепа и обучителни услуги за имигрантите, подобряване на резултатите от тяхната заетост, предизвикателни стереотипи, консултиране на имигрантски предприемачи, създаване на центрове за подкрепа на мигрантски инициативи (като бизнес инкубатори) и др.

Има някои добри практики в областта на **здравеопазването**, като промоция на здравето, здравни центрове, които са приятелски настроени към мигранти, и културни медиатори в здравеопазването. Предоставянето на подкрепа при търсенето на жилища под наем е пример за добра практика в областта на **жилищното настаняване**.

Добрите практики насочени към **емигрантите**, включително тези, които ангажират студенти от диаспората, насърчават възможностите на пазара на труда, използват паричните преводи за икономическо развитие, подпомагат децата на емигрантите, свързват здравните специалисти с диаспората с медицински институции в изпращащите страни и ангажират диаспорите в местното развитие на изпращащите страни. Избраните практики, насочени към връщащите се мигранти, обхващат основно реинтеграцията на пазара на труда на квалифицираните завърнали се лица и инвестициите на завърналите се в техните родни страни.

Местните партньори на YOUMIG бяха насърчени да разгледат събраните съществуващи и изпитани добри практики и действия, свързани с миграцията на младите хора, и да изберат идеи, които да ги насочват, когато проектират свои собствени интервенции. Всички **пилотни дейности** бяха адаптирани към местния контекст. Тяхното изпълнение беше подкрепено от обратна връзка на заинтересованите страни при проведените местни форуми за миграция.

Фигура 6. Пилотните дейности на YOUMIG за справяне с идентифицираните местни предизвикателства

За да се справят с предизвикателствата, пречките и ползите от младежката миграция в изпращащите или приемащите общности, анализът на състоянието на местно ниво (LSQA)³⁴ на YOUMIG, предоставя преглед на тенденциите в младежката миграция и свързаните с тях социални явления. Чрез приложни изследвания беше извършен скрининг на отговорите, предоставени от местните власти, на предизвикателства свързани с вътрешната и външната миграция на младите хора. Целта беше свързана да се идентифицират пропуските в управлението и капацитета в институционалните механизми на местните власти, за да се обърне внимание на миграцията на младите хора и свързаните с тях явления.

Въз основа на предизвикателствата и нуждите, разкрити в анализа на състоянието на местно ниво и събраните добри практики, **местните партньори са адаптирали**

³⁴ Анализ на състоянието на местно ниво може да бъде открит на: <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/youmig/outputs>

съществуващите практики към собствените си нужди, за да осигурят по-добри услуги за имигранти, емигранти или мигранти, които се завръщат. Всеки местен партньор на YOUMIG разработи Пътна карта за адаптиране на съществуващите практики и/или проектиране на нови такива.

Тези документи описват пилотни интервенции, които предлагат нови услуги на имигранти, емигранти или младежи, които се завръщат. Местните партньори обсъдиха плановете си със заинтересованите страни и изпълниха пилотни дейности, за да се справят с едно или няколко предизвикателства, идентифицирани в анализа на състоянието на местното равнище и на база на обща методология.

Партньорите на YOUMIG избраха да проектират и изпълнят следните пилотни дейности

Бургас (България): Създаване на виртуален бизнес инкубатор за подпомагане на предприемачеството сред младите мигранти и имигранти

Грац (Австрия): Разработване на наставническа програма за момичета с мигрантски произход, съсредоточена върху естествените науки и технологии, с цел кандидатстване за професионално обучение

Каджижа (Сърбия): Създаване на пространство за съвместна работа като център за млади предприемачи и самостоятелно заети лица, като алтернатива на емиграцията

Марибор (Словения): Преоформяне на съществуващ съвместен център за подпомагане на млади местни жители и мигранти за създаването на самостоятелна заетост

Рача (Словакия): Картографиране на капацитета на местните начални училища, за да се превърнат в места за интеграция на младите родители мигранти, чрез езикови курсове и социални събития

Сфънту Георге (Румъния): Обновяване на информационен уебсайт за общината, насочен към млади емигранти, които възнамеряват да се завърнат в града

Сегед (Унгария): Сенсибилизация и мултикултурно обучение за служителите на общинските офиси и учителите от предучилищна възраст, които редовно се срещат с млади мигранти

Оценка на всичките седем пилотни дейности може да бъде намерена на уебсайта на YOUMIG.

3.2. Местни предизвикателства и решения във връзка с младежката миграция: пилотната дейност в Бургас³⁵

Според анализа на състоянието на местно ниво, преобладаващото **възприемане** на младежката миграция в Бургас се тълкува донякъде драматично като „**масово изселване**“ на младите и образовани от България към развитите европейски страни, което се отразява както на развитието на общината, така и на страната като едно цяло по отношение на загубата на демографски и икономически потенциал. От друга страна, **местната администрация изглежда има малко данни** за реалния брой млади хора, напускащи и пристигащи в Бургас, в допълнение към липсата на познания за мотивите зад това поведение.

Бургас често се представя **като скъп град, чиито граждани се чувстват бедни**. Някои от интервюираните заявиха, че стагнацията в местната икономика се дължи на **липсата на предприемаческа страст и недоразвитата бизнес култура** в общността.

Следният списък беше създаден по отношение на някои от основните предизвикателства, пред които е изправен Бургас:

- Застаряващо население
- 'Източване на мозъци'
- Хронична липса на висококвалифицирани работници в местната икономика
- Липса на предприемачество
- Недостатъчни възможности за висше образование в града

В Бургас огромното неравенство между цените на стоките и услугите и нивата на заплатите, доведе до затварянето на магазините и емиграцията на младежите в града и в чужбина. Имайки това в предвид, **създаването на благоприятна среда за предприемачество, както и подкрепата за семейния бизнес и самостоятелната заетост, са най-добрият път за града.**

В отговор на тези предизвикателства, общината в сътрудничество с **Бизнес инкубатор - Бургас**, разработи няколко мерки с цел **привличане на млади мигранти в града**. Това доведе до концепцията за **виртуалния бизнес инкубатор**, който осигурява подкрепа при създаването на необходимите предпоставки за личното и професионално развитие на членовете на следните целеви групи: **млади семейства, младежи със средно образование, безработни, имигранти, завръщане мигранти и потенциални емигранти.**

³⁵Автор:Веселина Димитрова (Община Бургас)

От информацията, получена от бизнес инкубатора, беше създадена **виртуална библиотека**, състояща се от **32 електронни книги**, които служат като помощно средство за самообучение в областта на предприемачеството. В този раздел можете да намерите **видеоклип** с вдъхновяваща дискусия за възможностите, които се предлагат в Бургас и в чужбина.

Ключов елемент от пилотната дейност се състоеше от **ментори - успешни предприемачи**, които се съгласиха да проведат консултации с млади хора, които искат да започнат собствен бизнес. Успехът на този компонент на пилотната дейност обаче зависи от готовността на младите предприемачи да споделят своя опит доброволно (без такси). Допълнително усложнение е породено от (типично българска) тревога, че идеите на един човек и „ноу-хау“ могат да бъдат присвоени; води до потенциална загуба за предприемача. Тези, които приеха предизвикателството да действат като **ментори, или са имали миграционен произход, или са работили преди това в международна среда**.

След изпълнението на пилотната дейност през декември, има 258 посещения на сайта на виртуалния бизнес инкубатор. Все още обаче не е имало никакви инициативи за среща с менторите. Следователно, ние осъзнахме, че младите бъдещи предприемачи биха предпочели да посетят предварително организирано тематично събитие, специфично за техните собствени интереси, вместо сами да инициират собствена инициатива. Ето защо беше променена стратегията и **беше организирана среща и дискусия с двама от менторите**.

По време на дискусията стана ясно, че на **младите хора често им липсва увереност да направят свой път в бизнеса**. От друга страна, ученето и работата в чужбина се възприема като привлекателна алтернатива в сравнение с живота в община с икономически и структурни проблеми. Резултатите от анализа на малките проучвания потвърдиха общоприетото мнение, че ситуацията в родната страна трябва да се промени, така че младите хора да могат да изградят продуктивен живот, а емигрантите да имат основателни причини да се върнат у дома. Налице е **обща липса на вяра, дори недоверие** към местната и националната администрация, бизнес средата и качеството на медицинските грижи - да не говорим за образователната система. Младите хора по-скоро ще насочат вниманието си към личностното развитие и благосъстоянието, които не са ограничени от географски и икономически граници.

В контекста на предоставянето на **безплатна подкрепа за младите хора, които искат да започнат собствен бизнес**, пилотният проект може да се счита за успешен. **Стратегията**, залегнала в основата на пилотната дейност, беше да бъде създадена като текуща

дейност, която **да бъде актуализирана от персонала на Бизнес инкубатора - Бургас**. С помощта на доброволческите наставници тази устойчивост беше гарантирана. Освен това пилотният проект е нов ресурс с потенциал за по-нататъшно развитие.

Препоръки

Успехът на такива инициативи зависи не само от местната ситуация и контекста, но и от цялостната политическа и икономическа ситуация на национално равнище. Понякога това не може да бъде оценено по време на планирането на действието - консултациите със заинтересованите страни показваха **ясно търсене на програми за подкрепа на предприемачеството на местно ниво**. Ето защо трябва да се обсъждат, планират и прилагат общи инициативи с правителството (с ангажирането на гражданите в процеса на планиране на политиката) за установяване на политики, основани на доказателства, които насърчават предприемачеството и доброто отношение към бизнеса.

В процеса на изпълнение стана ясно, че младите хора избират да емигрират поради **негативното си възприемане на ситуацията в цялата страна**, а не непременно по икономически причини. Всъщност, те скоро ще изпробват късмета си в чужбина, отколкото да останат в родината си. Затова трябва да се проведат допълнителни изследвания на възприятията и нагласите на младите хора; освен това публичните органи трябва да работят за намаляване на бюрокрацията и опростяване на административните процедури.

Пилотната дейност е нов инструмент и като такъв, той има много основания по отношение на потенциала за развитие. Ще бъдат предприети допълнителни стъпки за организиране на промоционални мероприятия с участието на менторите. Те ще бъдат под формата на тематични срещи на всеки три месеца, с акцент върху започването на бизнес в Бургас.

3.3. Едно гише за управление на миграцията на младите хора³⁶

През последните няколко десетилетия националните правителства често са получавали критики за **лоша координация между различните сектори на управлението**. Проблемът е системен - повечето правителства са организирани като „силози“ или отделни вертикални структури, като разделят отговорностите между министерствата и правителствените агенции с лоша координация на дейностите между тях. За да се

³⁶ Автори на подглавата: Амна ПОТОЧНИК и Борут ЮРИШИЧ (Агенция за развитие на Марибор)

постигне по-голяма ефективност, Комитетът на регионите на Европейския съюз, заедно с няколко други институции, насърчи подхода на много участници в области на политиката като миграцията.

В YOUMIG местните партньори идентифицираха ключови политически участници и създадоха план, включващ няколко институции в предоставянето на по-добри услуги за младежките мигранти. Нейната цел беше да се постигне съгласие относно основните ценности, принципи и процеси, които са в основата на предоставянето на услуги, и да се постигне по-добра координация, ангажираност и прозрачност при предлагането на висококачествени услуги, лесно достъпни за млади имигранти, емигранти или завърнали се лица.

Местните партньори въведоха и тестваха пилотното звено за **обслужване „на едно гише“** в рамките на местната власт, което беше замислено като **център за предоставяне на информация за всички местни услуги, свързани с миграцията на младите хора** (например интеграцията на имигрантите, контакти с емигранти, връщане на връщащите се мигранти). Едно гише за обслужване на клиенти обикновено събира всички необходими административни части на процеса под един покрив, така че клиентът не трябва да се мести между сгради, разположени в различни части на града. Добре известен пример за подход „на едно гише“ е централата на Върховната комисия за имиграция и межкултурен диалог (ACIDI) в Лисабон, Португалия, където над 30 различни услуги са предоставени на имигрантите на едно място.³⁷

За YOUMIG обаче ресурсите са недостатъчни, за да отворят единно пространство за обслужване на клиенти. Вместо това, **целта на местните партньори е да включат целия спектър от национални, регионални и местни институции в предоставянето на миграционни услуги (включително тези за младежките групи) в засилено сътрудничество**. Подходът „на едно гише“, особено платформата за участие на заинтересованите страни, спомогна за улесняване на достъпа до офисите на публичната администрация и за подобряване на качеството на тези услуги. Дейността имаше за цел да даде възможност на младите мигранти да предоставят информация за съответните права и задължения, както и всякакви административни процедури, които трябва да се предприемат в града.

³⁷http://citiesofmigration.ca/good_idea/one-stop-shop-mainstreaming-integration/

Фигура 7. YOUMIG подходът „на едно гише“ за обслужване на клиенти за млади мигранти

Подходът „едно гише“ на YOUMIG се основава на два стълба:

- Първо, **подобряване на качеството на наличната информация** (събиране, наблюдение и оценка на количествени и качествени данни за младежката миграция в Дунавския регион, и по-специално в избраната местна общност)
- Второ, **предоставянето на нови или подобрени услуги за младите мигранти** (в допълнение към отчитането на идентифицираните проблеми и постиженията на предоставяните услуги) (Забележка: наблюдението и оценката на изпълнението на услугата в рамките на всеки местен партньор се основава на съвместна методология)

Услугите "на едно гише" на YOUMIG бяха създадени, за да преодолеят редица **предизвикателства**, пред които са изправени местните общности, както в приемащите, така и в изпращащите общности, включително:

- Широк кръг от институции, които участват в интеграционните процеси на мигрантите
- Липсата на сътрудничество между правителствените служби и техните структури
- Разнообразието от процедури в рамките на сложна бюрокрация
- Трудности в комуникацията, дължащи се на културното и езиковото многообразие
- Затрудненията на младите мигранти, участващи в местното вземане на решения

Услугата „на едно гише“ на YOUMIG включва както правителствени, така и неправителствени участници и събира съответните институции, от които младите мигранти трябва да се свържат в изпращащата или приемащата общност (подход на място). **Целевата група беше много разнородна**, като имаше: различни възрастови групи между 15-34 години; имиграция, емиграция или обратна миграция; различни причини за миграция (образование, работа, събиране на семейството, лични причини, недоброволна миграция и т.н.), различни правни статуси (граждани на ЕС или неграждани на ЕС, лица с двойно гражданство) и различни очаквания и изисквания по отношение на заинтересованите страни и услугите потребители.

Моделът на услугата „на едно гише“ на YOUMIG е предназначен да предоставя услуги както на мигранти (имигранти, емигранти и мигранти, които се връщат), така и на заинтересовани страни, занимаващи се с миграция. Последните, като неразделна част от местната среда, са най-важната група в процеса на интеграция. Някои примери за важни въпроси за **местните заинтересовани страни** по отношение на мигрантите са:

- Местна компания, която ще наема чуждестранни работници, но се отлага поради бюрокрацията, свързана с наемането на чуждестранни граждани
- Местно медицинско заведение, което не е запознато с международната здравна застраховка
- Местно училище или детска ясла, които нямат езиково или културно желание да приемат чужди деца
- Местни инкубатори, подпомагащи самостоятелната заетост, които не осъзнават нуждите или потенциала на мигрантите

Основният принцип на услугата в мрежата на YOUMIG е, **че човек, който се нуждае от подкрепа, трябва да се свърже само с една точка**, където получава помощ (или подходяща информация за контакт) от лицето, отговорно за разрешаването на проблема. Затова тя беше замислена като подобрена информационна точка, обхващаща няколко заинтересовани страни. Предимството на това е, че човек не е оставен сам да

намери информацията, необходима за разрешаване на проблем, свързан с миграцията. Вместо това, като се свържат с мрежата, те вече търсят решение. Освен това, мрежата от услуги "на едно гише" на YOUMIG улеснява събирането на документирана информация за типични административни въпроси, свързани с младите мигранти (например deregистрация в случай на емиграция).

3.4. „Едно гише“ в Бургас: интегриране на информационното осигуряване на младите мигранти³⁸

Някои от партньорите на YOUMIG (т.е. местните власти) идват от **страни с централизирано правителство** като България, Унгария, Румъния и Сърбия. Въпреки това общините в други страни партньори се ползват с по-голяма автономия - тази децентрализирана система на управление се намира в Австрия, Германия, Словакия и Словения. Тъй като в последния случай бюджетите на местните власти са по-големи и получават финансиране от по-разнообразни източници, техните отговорности и функции са по-широки. Тези системни различия определят както функциите и нивата на власт на общините, така и административните услуги, които те предоставят.

В децентрализираната система местните власти са отговорни за предоставянето на услуги като регистрация на населението, здравно осигуряване и социално подпомагане; като има предвид, че в страните с централизирано управление тези функции са в правомощията на различни министерства - обикновено базирани в столицата с административни клонове във всяка област. Ето защо **централизираните правителствени общини не могат пряко да влияят върху административните процеси**. Съществува строго разделение по отношение на правомощията на изпълнителните и отделните държавни органи, като нормативната уредба излага подробно условията на техните правомощия по отношение на услугите, които те предоставят.

В **България** регистрацията на **чуждестранни граждани е отговорност на Министерството на вътрешните работи**, а събраната за тази цел информация е поверителна в съответствие със Закона за Министерството на вътрешните работи и **Закона за защита на личните данни**. Изключение прави случаят с информацията, предоставена за статистически цели, където общините нямат възможност да събират и обработват данни. **Статистическите данни се предоставят само на Националния статистически институт** (Закон за Националния статистически институт).

³⁸Автор:Веселина Димитрова (Община Бургас)

Първоначалната регистрация на новодошлите от държави извън ЕС е отговорност на общинските власти. По закон гражданите на ЕС не се считат за чужди граждани и не са задължени да се регистрират в дадена община. Тази първоначална регистрация позволява последващи административни действия. Възможно средство за добавяне на стойност в това отношение е изготвянето на **брошури, съдържащи информация** за значението на регистрацията и последствията от не регистрирането.

Правомощията на административния орган в България са делегирани със закон. Единствената функция на администрацията е да предоставя обществени услуги и информация и да насочва хората към съответния орган/служба.

Административните процедури са специфични и често сложни не само за чуждестранни граждани/мигранти, но и за местни жители - ако местно лице иска да създаде компания, да закупи имот или да промени правния статут на парцел, не е възможно направи това, без да наеме адвокат.

Таблица 1 обобщава обичайните административни въпроси за млад имигрант/върщащ се мигрант и посочва името на органа, отговорен за всяка процедура.

Таблица 1. Списък на обичайните административни въпроси за млад имигрант/ върщащ се мигрант

Основни категории	Конкретни административни въпроси	Общински компетенции	Компетенции на централното правителство
Официални лични документи	Получаване или подновяване на лична карта, разрешение за пребиваване, удостоверение за регистрация	Неприложимо	Министерство на вътрешните работи - местни клонове
	Получаване или подновяване на свидетелство за управление	Неприложимо	Министерство на вътрешните работи - пътна полиция
	Регистрация на промяна на пребиваването	Гражданска регистрация	Неприложимо
	Регистрация на промяна на семейното положение	Гражданска регистрация	Неприложимо
	Регистрация на раждането на дете	Гражданска регистрация	Неприложимо
	Регистрация на покупка на имот или превозно средство	Местни данъци	Национална агенция по приходите

Работа	Получаване на разрешително за работа	Неприложимо	Агенция по заетостта
	Стартиране на бизнес	Зависи – структура на местни данъци издава категории за местни кафенета и ресторанти за вече регистрирани фирми	Търговския регистър
	Получаване на подкрепа при намиране на работа	Неприложимо	Агенция по заетостта
Данъци	Получаване на данъчен идентификационен номер	Неприложимо	Национална агенция по приходите
	Плащане на данъци върху дохода, възстановяване на данъци	Неприложимо	Национална агенция по приходите за всякакви други данъци
	Плащане на местни данъци (моля, посочете какви данъци)	Местни данъци - данъци върху собствеността и такса смет	Неприложимо
Здравеопазване и социални трансфери	Получаване на здравно осигуряване (или достъп до обществени здравни услуги)	Неприложимо	Национално здравно осигуряване
	Получаване на финансова социална помощ (от всякакъв вид)	Бюджет и финанси с делегиран бюджет от държавата	Национален осигурителен институт
Образование	Записване в предучилищна възраст (3-6 години)	Регионален инспекторат по образованието	Неприложимо
	Записване в начално училище	Регионален инспекторат по образованието	Неприложимо
	Записване в средно образование	Регионален инспекторат по образованието	Министерство на образованието - за държавни гимназии
	Записване в професионално обучение	Неприложимо	Агенция по заетостта, университети
	Записване в университет	Неприложимо	Университети
	Нострификация (признаване на сертификат за образование, издаден в друга държава)	Неприложимо	Министерство на образованието, Министерство на външните работи
	Езиково обучение (субсидирано)	Неприложимо	Неприложимо (евентуално някои НПО)

<i>Други</i>	<i>Моля, добавете други въпроси, ако е уместно</i>		
--------------	--	--	--

Бургас няма профил като приемна за мигранти общност, напротив - това е **общност, която изпраща мигранти**. Същевременно съответната информация за чуждестранни имигранти е предварително достъпна от Министерството на външните работи и от Министерството на вътрешните работи. В това отношение е от значение **добрата практика на Виена** за създаване на **отделно звено за подпомагане на имигрантите** да намерят своя път във Виена. Подобна практика обаче би **имала малък резултат в Бургас**, тъй като общият брой на имигрантите от държави извън ЕС, които имат разрешително за пребиваване, представлява 1,85% от населението на общината, като най-голям дял имат руските граждани (около 1%). Общият брой на имигрантите от страните от ЕС представлява 0.6% от населението на града. **Руските и украинските граждани са склонни да се интегрират добре в общността и градския живот** - езиковите прилики (както и същата азбука) могат да дадат обяснение в това отношение.

Въз основа на констатациите на Местния анализ беше решено, че в **рамките на административната част ще се използва службата „на едно гише“** в Бургас, като се взеха предвид ограничените общински функции по отношение на миграцията. Разработена е **брошура с основна информация** за новодошлите на **английски и руски език**. Тя е достъпна на общинския уебсайт на следния линк: <https://www.burgas.bg/en/info/index/1378>

В **общинския център за административно обслужване**, имигрантът може да намери **информация за** адресна регистрация и достъп до образователни услуги. Налична е и брошура с ключова административна информация. **За запитвания на английски език е предоставен телефонния номер на Дирекция "Европейски политики и програми"**. Освен това, всички запитвания на английски език чрез общинската телефонна централа са насочени към този номер. Във фронт-офиса има табло с логото на проекта и информация за услугата „едно гише“, където чуждестранните граждани се насочват къде да отидат по отношение на адресната регистрация и свързаните с нея теми.

Следните **предизвикателства** си струва да бъдат очертани:

Въпреки първоначалната готовност за сътрудничество от страна на **Министерството на вътрешните работи**, по-късно приемането на брошурите беше отклонено, с аргумента, че всички чужди граждани, които посещават Службата за миграция, вече са запознати с информацията относно техните административни задължения. По същия начин **Руският център вече предоставя подобни услуги и помощ срещу заплащане** и не се интересува

от приемането на брошурата. Понастоящем брошурата е налична като онлайн брошура и в общинския център за административни услуги.

Страницата с брошурата е получила 469 посещения от създаването ѝ. В Центъра за административно обслужване обаче не е имало никакви запитвания или телефонни обаждания за допълнителна информация.

Средно по трима чуждестранни граждани на ден са посетили фронт-офиса през летния сезон. Не са направени никакви запитвания във връзка с услугата „едно гише“. През зимата броят на чуждестранните граждани, посещаващи офиса, е средно по-малко от един човек на ден. Тези статистически данни отразяват, че с оглед на малкия брой чуждестранни граждани в града и ограничените общински услуги, предоставяни на мигрантите, търсенето на услугата „едно гише“ едва ли би било значително.

Въпреки това процесът на прилагане на добра практика служи за подготовка на общината в случай на **повишаване на имиграционните равнища**. След въвеждането на услугата „едно гише“, местната власт е убедена, че трябва да планира занапред, въпреки че понастоящем няма проблем с имиграцията на местно ниво. Междувременно служителите, работещи в местната администрация, натрупаха ценен опит чрез дискусии и семинари, свързани с изпълнението на пилотния проект.

Препоръки

Въпреки настоящата липса на търсене от страна на чуждестранни граждани за тези и свързаните с тях административни услуги, много неща бяха научени от прилагането на пилотния проект. Надяваме се понастоящем общинските служители да бъдат в по-добра позиция да помагат на имигрантите в случай на нарастване на такива услуги.

Глава 4

По-добро сътрудничество в политиките между заинтересованите страни

4.1. Схеми за транснационално сътрудничество между общините

Миграцията на младите хора е транснационално явление; всеки мигрант напуска конкретен контекст и пристига в друг. **По-добрата координация и сътрудничество между общините, които изпращат мигранти и получават мигранти, е от решаващо значение** за ефикасното управление на причините, процесите и въздействията му.

Транснационалните схеми за сътрудничество на YOUMIG бяха насочени **към тестване на възможностите за взаимодействие между общините, засегнати от младежката миграция**. Разработена и въведена е обща методология за тестване на такива схеми със следните основни цели:

- Да изследва и тества решения, които печелят

- Друга практическа цел за насърчаване на сътрудничеството между общините е да се спазват добрите практики за справяне с предизвикателствата на миграцията на младите хора и да се създаде практическо ръководство за други местни общности в Европа със сходни миграционни профили и предизвикателства. На местно ниво, придобитите знания бяха предназначени за основа на местна стратегия за управление на въздействието на младежката миграция.

През втория период на 2017 г. всеки местен партньор по YOUMIG посети град в района на Дунавската програма, от / до където мигрират местните млади хора. Като алтернатива можеха да бъдат избрани побратимени градове или градове, с които съществуват специални връзки.

През втория период на 2018 г. в рамките на партньорството YOUMIG беше осъществен допълнителен кръг от учебни визити. Целта на посещенията беше да се оценят пилотните дейности, изпълнени сред партньори със сходни профили, и да се добавят възможностите за транснационално сътрудничество, като се предоставят възможности за подобряване на местните услуги въз основа на доклада за оценка.

В двата случая беше подготвена обща методология за подготовка и провеждане на учебните визити. Нейната основна цел беше да предостави на местните партньори практически инструмент за техните съответни учебни посещения и да предостави общи насоки за постигане на заключения по отношение на техните проекти.

Подготвителната фаза на **първото проучвателно посещение** включваше идентифициране на града, който да бъде посетен в съответствие с неговия профил, установяване на контакти със съответните органи и звена, ангажиране с местната диаспора и организиране на посещението. По време на посещенията **местните партньори обсъдиха теми**, свързани с миграцията, които ще осигурят възможности за подобрене. Те бяха обобщени в докладите за опита в областта, използвани за формулиране на препоръки за пилотните дейности на YOUMIG и за обслужване на едно гише, както и за други местни дейности, свързани с подобряване на местните услуги в областта на младежката миграция и интеграцията на мигрантите.

Опитът от **втория кръг от учебни посещения** сред партньори със сходни профили - и въз основа на вида на пилотната дейност - отвори възможността за **външна задълбочена оценка** на пилотните услуги и по този начин възможности за тяхното подобряване. В докладите за оценка, изготвени от партньорите, бяха предоставени предложения за прехвърляеми най-добри практики.

Учебните визити на YOUMIG служат като важен принос за местните партньори и укрепват транснационалните връзки на общината, като водят до обсъждане на няколко въпроса за **местното управление, свързани с младежката миграция**, като:

- Местни стратегии за събиране на полезни данни за групите мигранти, които идват или излизат от общините, както и източници на данни за местен достъп и използване (регистри на местни / национални органи или институции, местни или национални проучвания, изследвания)
- Най-полезните източници на данни за разработването на политики, свързани с миграцията и младежта: препоръки
- Данни, свързани с миграцията в процеса на вземане на политически решения и тяхното значение за по-доброто управление на тези процеси
- Идентифициране на слабостите в управлението и начините за тяхното преодоляване
- Нови практики или проекти, свързани с управлението на въздействието от миграцията, осъществени през последните години, и техните резултати
- Иновативни мерки за управление на миграцията, които предстои да бъдат изпълнени
- Налична информация за нагласите и нуждите на младите мигранти по отношение на местната администрация (напр. Относно техните административни задължения, удовлетворение или неудовлетвореност от институционални

органи, свързани с миграцията, както и основните тенденции и въпроси, свързани с миграцията на младите хора, бъдещите планове и мотивации на мигрантите и др. ,

- Предложения за подобряване на процеса на управление на въздействието на миграцията или процеса на регистрация
- Предложения за развитие на възможности за сътрудничество с местна власт или служба за миграция от изпращаща / приемаща страна

4.2. Транснационални схеми за сътрудничество между местните власти: опитът на Бургас³⁹

За целите на проучвателното посещение, Община Бургас избра да посети Виена - голям град в Дунавския регион с голяма българска диаспора - за да научи за добрата практика в областта на управлението на имиграцията.

Виена е избрана, защото според последните данни в Австрия живеят около **50 000 български имигранти**. Българската диаспора има дълга история във Виена - има доказателства, че българите са се преместили във Виена още в четиринадесети век. По-късно, през XVIII и XIX век - периода на българското Възраждане - много млади българи се преместват във Виена, за да получат образование. В момента има около 16 000 български граждани са регистрирани във Виена.

Програмата включваше посещения в Общинския отдел за многообразие, Общинския отдел за регистрация на чужденци, Българския културен институт - Витгенщайн Хаус, Българската православна църква, Алианс Българско училище, българските медии и български ресторант във Виена. Беше организирана и среща с български студенти във Виенския университет.

Официално искане за посещение беше изпратено до съответните институции преди учебното посещение; от тях само една - онлайн българска медия - отказа нашата молба. Контактът с общинското отделение за многообразието стана възможен с ценното съдействие на Елизабет Грубер от Виенския университет. По време на планирането и осъществяването на проучвателното посещение не възникнаха трудности.

По време на учебното посещение младите хора бяха **положителни в оценката си за администрацията на Виена**, заявявайки, че тяхното взаимодействие с местните власти като цяло е добро. Що се отнася до техните мотиви за емиграция, те посочиха по-

³⁹Author of the subchapter: Veselina Dimitrova (Burgas Municipality)

широкия спектър от възможности, които предлага градът, разнообразието и мултикултурната среда - която младите хора приемат като актив.

Между общините изпращащи мигранти и тези, приемащи мигранти съществуват две възможни области на сътрудничество: **обмен на информация** и **обмен на персонал**. В случая на България, където емигрантите / потенциалните емигранти не са задължени да се отписват от регистрите, първата област би могла да запълни **информационна празнина**, докато втората може да осигури преносими добри практики в областта на мигрантските услуги. Българските общини могат да заимстват добри практики по отношение на регистрацията и ефективното събиране на данни и да интегрират тези практики за подпомагане на планирането.

Въпреки че българската диаспора във Виена е голяма и добре установена, характеристика на българите е, че те не поставят акцент **върху изграждането на общности в чужбина**; те по-скоро предпочитат да станат част от други общности - местни или чужди. Българите се стремят към интеграция в чуждите държави, което често води до загуба на комуникация с други българи в приемащата страна.

Споразумение за обмен на информация би било формално средство за засилване на сътрудничеството между общините. Обменът на персонал е възможен, но не като установена схема, докато споделянето на информация и знания във връзка с планирането и изпълнението на даден проект е взаимноизгоден процес, който допълнително разширява границите на сътрудничество.

Някои примери за добра практика в община Виена: всички функции на администрацията са много добре разпределени и координирани и няма пропуски по отношение на наличността на информация или процеса на събиране / вида на събраните данни. За съжаление, това не е така в България и докато не бъде направена промяна в законодателството, която да даде на общините по-голяма независимост, може да се очаква малка промяна.

Друг пример за добра практика е общинският отдел 17 - Интеграция и многообразие (Magistratabteilung 17 für Diversität), който е уникална общинска структура, предоставяща практическа помощ и съвети на имигрантите във Виена. Това, което ни изненада най-много в отдел MA 17 беше, приятелското и ориентирано към хората отношение, качество, които не се очаква непременно от административен орган, но трябва да служи като добър пример.

Една добра практика като тази би могла да бъде въведена в предоставянето на общински услуги, като все пак се имат предвид ограничените функции на администрацията в областта на миграцията.

Вдъхновени от тази добра практика, решихме да я интегрираме в услугата **едно гише**, като предоставихме на новодошлите **практическа информация и съвети**, в допълнение към разработването на брошура, съдържаща основни насоки и важни точки.

Служител на Община Виена (МА 17) посети Община Бургас, където беше организиран семинар с персонала на центъра за административни услуги. Представителят на Община Виена надлежно обясни функциите на техния отдел. Той посочи колко е важно **да се мисли напред, когато се планира услуга, а не да се чака първо да възникне проблем**.

Този опит беше от полза за отдел ГРАО на общината. Споделянето на личен опит е от голямо значение за подобряване на административното обслужване.

През октомври 2018 г. **бе организирано учебно посещение в община със сходен профил – Сфънту Георге в Румъния** и бяха обменени опитът по пилотните дейности и услугата „едно гише“. По време на посещението и при представянето и обсъждането на пилотната дейност бяха направени следните заключения:

Всички малки градове имат сходни проблеми - намаляващо и застаряващо население и икономическа стагнация, които са взаимозависими фактори.

Пилотната дейност е под формата на уеб платформа за административни услуги (онлайн помощно бюро), базирана на потребителското търсене на подобрени цифровизирани услуги, а не на хартиен носител. Местният анализ посочи необходимостта от местен пилот (фокусиран върху емигрантите и връщащите се мигранти), който предоставя практическа информация и услуги.

Дейността - Едно гише е физическо място, където се предлага информация и помощ за връщащите се мигранти. Досега не е имало търсене на такава услуга, тъй като връщащите се мигранти вече знаят къде да отидат - в зависимост от вида на административната услуга, от която се нуждаят.

Препоръки

Достатъчно е да се каже, че градовете и столиците са магнити за младите хора, така че **малките градове трябва да разработят конкретни мерки и дейности, които допринасят за съживяването на съответните им културни и социални среди**. Само по себе си предоставянето на възможности за работа и кариера не може да бъде единственото

решение за привличане на мигранти. Между-градското сътрудничество в областта на обмена на успешни практики за привличане на млади мигранти би могло да предложи стъпка в правилната посока

Споделеният опит в сътрудничеството и използването на обратна връзка с потребителите може да помогне за развитието и подобряването на общинските услуги.

4.3. Мултифункционални схеми за сътрудничество и препоръки⁴⁰

Многостепенното управление (МУ), както е определено от Комитета на регионите на Европейския съюз, означава координирани действия на ЕС, неговите държави-членки и местни и поднационални правителства, основани на партньорство, **и включва оперативно и институционално сътрудничество във всички фази на политическия цикъл**, от изготвянето на политики до прилагането. Тези действия изискват координиране и разпределение на компетенциите от национално до поднационално равнище, като се отдава голямо значение на транснационалното равнище на ЕС, особено с оглед на нарастващото значение на МУ в политиката за миграция и интеграция. Ето защо, МУ се отнася до разпределение на централната власт, както вертикално, така и към участници, разположени на различни териториални и административни нива, и хоризонтално, към участници и области на едно и също ниво на управление.

Регионалните и местните компетенции по отношение на миграционните политики не са широко обхватни. Независимо от това, **местните власти трябва да предоставят определени обществени услуги за мигрантите**. Ето защо сътрудничеството в МУ е основна необходимост от местно управление, а общините следва да се разглеждат като партньори в политическите диалози на национално равнище по целите и показателите за миграция и интеграция.

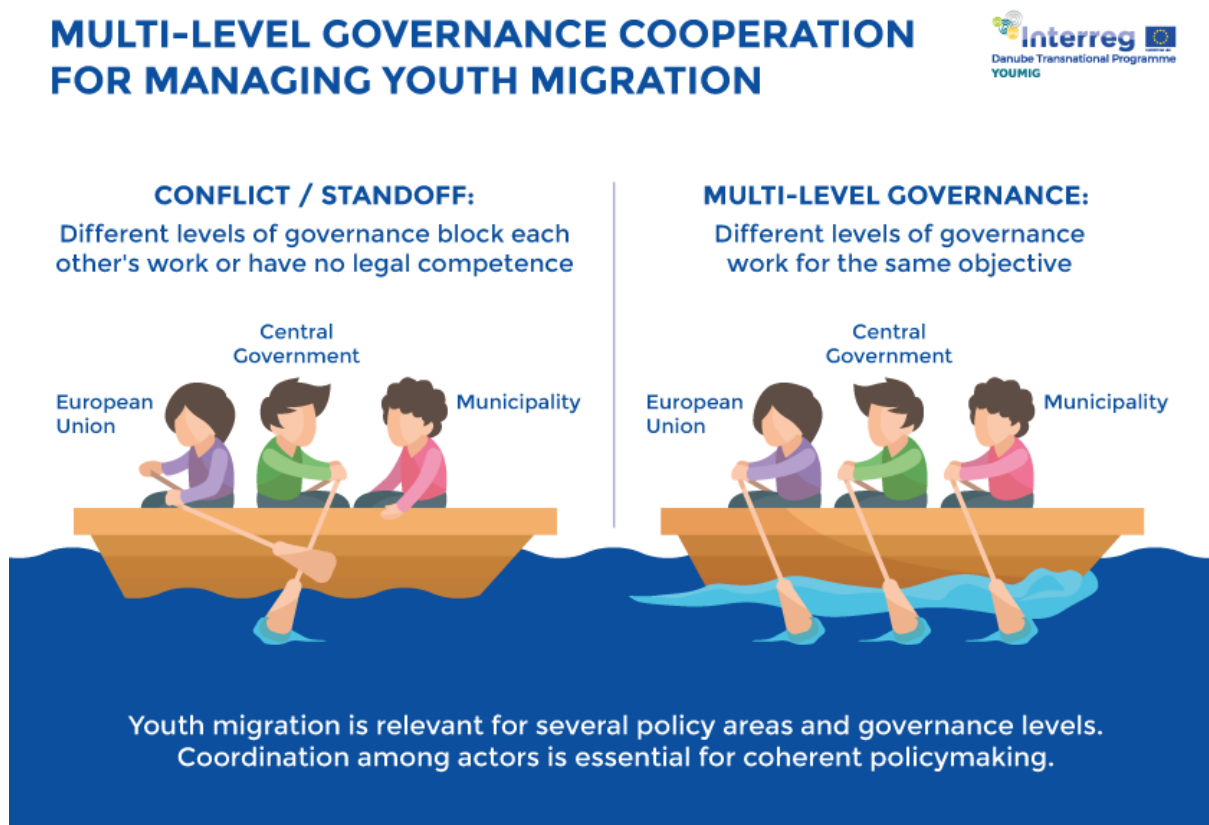
Предизвикателство е разработването и прилагането на съгласувани и координирани политики в различните области на политиката и на различни нива на управление в областта на миграцията. Политиките често се изпълняват по несъгласуван начин, което води до несъответствия в политиките, провеждани на различни нива на управление. Ето защо е важно да се разработят стратегии и политики, които насърчават сътрудничеството между различните заинтересовани страни и нивата на управление, както и ефективна

⁴⁰ Автор на главата: Йелена ПРЕДЛОЖЕВИЧ-ДЕСПИЧ (Институт за социални науки, Сърбия)

координация между националните и поднационалните администрации, местните власти, секторите на гражданското общество и други заинтересовани страни.

Чрез изграждането на многостепенни схеми за сътрудничество в управлението, **проектът YOUMIG имаше за цел да улесни сътрудничеството между различните нива на управление**, като същевременно осигури тестова основа за механизми за обмен на знания. Резултатите от проекта представиха условията за сътрудничество между националните административни органи, статистическите служби, изследователските институции и местните общини. Проектът имаше за цел по-добро измерване, оценка и управление на младежката миграция по отношение на причините, процесите и въздействията, което доведе до подобряване на сътрудничеството между МУ.

Фигура 8. Сътрудничество на многостепенно управление за управление на миграцията на младите хора

Проектът се стремеше да преодолее специфични предизвикателства (идентифицирани чрез работата по „Работен пакет 4.2. Набор от нови или подобрени показатели“ и „Работен пакет 5.2“) чрез установяване на канали за институционално сътрудничество на различни нива на управление.

Схемата на МУ YOUMIG определя процесите на координация и управление чрез следните стъпки:

- Идентифициране на най-осъществимото решение на въпроса за показателя / политиката
- Разработване на стратегия за ангажиране на заинтересованите страни
- Идентифициране на ключовите заинтересовани страни
- Определяне на отговорностите и процеса на вземане на решения

За да се осигури рамка за изпълнението на проекта, във всяка участваща страна бяха организирани два вида работни срещи на национално ниво, на които присъстваха YOUMIG-партньори от същата страна, както и съответните национални заинтересовани страни, които - с оглед на техните знания и опит - допринесе за разработването на разглежданите въпроси. Първо, семинарът за определяне на амбициите COA служи за картографиране на съществуващите знания и компетенции, оценка на текущите практики на сътрудничество и определяне на необходимостта и възможността за подобро сътрудничество на много нива за избрани показатели (основни и местни) и идентифицирани случаи на политика. COA илюстрира как да се установят канали за сътрудничество между съответните институции. След това семинарът за развитие на визията (CPV) улесни обсъждането и финализирането на политическите препоръки на национално равнище, като се основава на резултатите от COA в допълнение към опита от сътрудничеството по време на изпълнението на проекта. Бяха включени две области на намеса: действия, насочени към подобряване на наличността и качеството на показателите, както и тези, предназначени за справяне с политическите предизвикателства по отношение на младежката миграция на различни нива на управление. Що се отнася до ползите от тази дейност по проекта, важно е да се подчертае, че ангажирането в конструктивен диалог между професионалисти и национални, регионални и местни заинтересовани страни в семинарите на YOUMIG (COA) и (VDW) представлява значителна стъпка напред в развитието на конструктивен политически отговор на предизвикателствата. младежката миграция.

Предложените примери за сътрудничество между МЛГ, разработени чрез тематичните дейности на проекта YOUMIG (които се съдържат в националните препоръки), съдържат няколко ползи, които могат да бъдат разделени на групи:

По-голяма ефективност във връзка с подобренията в институционалната рамка и по-прецизна идентификация на ролите и взаимоотношенията в процеса на вземане на

решения - Като цяло, всички партньорски страни на YOUMIG в рамките на схемите за сътрудничество МУ предоставиха полезни предложения за възможно сътрудничество. Те включват формулиране на препоръки за подобряване на институционалната рамка, за да се улесни управлението на младежката миграция на различни нива на управление. Подчертава се и подобряването на транснационалното сътрудничество чрез двустранно или многостранно сътрудничество между страните във връзка със събирането на данни. Както е посочено в австрийския доклад, сътрудничеството трябва да се осъществява дългосрочно и с политически мандат за ефективна работа. Българският анализ извежда на преден план създаването на междуведомствена работна група, която да преразгледа законодателството и наличните нормативни документи. В допълнение, тя ще предложи подходящи промени в законодателството, за да се даде възможност за изготвяне на съответна информация за младежката миграция.

Съвместно съгласуване на националните, регионалните и местните планове. Например в словенския доклад се предлага различните нива на управление - всяка от които да има значителен принос към агенциите за регионално развитие - да поделят отговорности при предоставянето на услуги, свързани с мигрантите, като твърдят, че такава разпоредба е от стратегическо значение извън границите на общините. Докладът на Румъния предлага две паралелни стратегии, свързани с развитието на многоезична местна администрация, което може да представлява стъпка напред по отношение на възможността за връщане на мигранти. Препоръките на Сърбия включват институционализиране на малките проучвания YOUMIG на общинско ниво. Тази мярка би предоставила съществени данни, които стратегически адресират проблемите на младежката миграция и тяхното управление. Нещо повече, това ще създаде възможности за разработване на местни стратегически документи в съответствие с приетите национални стратегии.

Създаване на ясна и последователна визия за развитие, стратегически нужди и цели, както и разработване на по-благоприятни финансови модели - докладът на Словения предлага създаването на надеждна статистика на обратната миграция като основа на стратегиите за развитие от национално до местно ниво, чрез създаване на сложна, но функционална управленска структура отгоре надолу за откриване на нерегистрирани емигранти. Българският доклад контрастира с различната миграционна политика на централизираните държавни администрации, които често имат ограничен капацитет да реагират гъвкаво на местните въпроси, както и тези на общинските власти, които имат правомощия да създават и стартират свои собствени политики, но често нямат финансови ресурси. Ситуация е такава, че проблемите на младежката миграция се загубват в бюрокрацията и се negliжират от основните институции. Поради това се

препоръчва централните правителства да дадат приоритет на младежката миграция на своите политически програми, като изготвят национални стратегии в тази област и приканват регионалните и общинските власти да интегрират тези политики в своите стратегии за местно развитие.

По-ефективна комуникация и координация между компетентните служби; сътрудничество и обмен на знания между професионалисти на различни нива на управление, с акцент върху изграждането на капацитета на местните власти - предложението на Словакия „Да информираме за услугите на OSS на гражданите и институциите“ показва, че само добре установеното сътрудничество между МЛГ и дългосрочните координирани усилия могат да постигнат концентрация на ресурси, необходими за изграждане на стратегически добре разработена концепция за брандиране. Препоръките на Австрия показват, че сътрудничеството в МУ може да подобри междуинституционалното сътрудничество и обмен, което е от съществено значение за подобряване на настоящите данни. Въпреки че Австрия има добре организирани статистически служби както на регионално, така и на местно равнище, други градски служби не винаги са добре информирани за наличните данни. Акцентът се поставя върху насърчаването на професионалното и тематично сътрудничество като средство за повишаване на нивото на обмен в статистическите служби и научноизследователските институции, както и сред политическите заинтересовани страни за подобряване на качеството на събирането на данни.

Създаване на инструменти, които позволяват по-добро разбиране на въпросите на миграцията и непрекъснато наблюдение и последваща оценка на постигнатите резултати - Като едно от няколкото предложения, свързани с подобряване на статистическата точност, Унгария предлага създаването на интегрирана статистическа база данни, която да може да използва както първични, така и вторични данни. източници, където детерминантите на населението ще бъдат на разположение. За постигането на тази цел е необходимо дългосрочно сътрудничество на различни институции, особено на национално равнище. За подобряването на събирането на данни за миграционните потоци, особено за връщащата миграция, Румъния препоръчва на различни национални институции редовно да провеждат микро-преброявания. Плавното сътрудничество между националните институции би допринесло значително за предоставянето на децентрализирани данни за общините, които се интересуват от качествени данни. Сръбският доклад предлага подобрения в качеството на съществуващите бази данни и създаването на нови такива, като информационния пакет

YOUMIG, по-специално във връзка с координиращата роля, която е играла в статистическата система на Статистическата служба на Република Сърбия.

4.4. Политически препоръки за мултифункционално сътрудничество в България ⁴¹

Политическите препоръки на национално равнище включват насоки за това как да се задълбочи сътрудничеството и да се насърчи обменът на знания и данни между статистическите служби, академичните институции и местните власти, както и националните институции на местно ниво. Ние се фокусираме върху две области на интервенция на националната политика: нови или подобрени показатели и политически въпроси относно младежката миграция.

4.4.1. Област на интервенция № 1. Основни препоръки и ключови действия: допълнителни действия, необходими за подобряване на наличността и качеството на показателите за младежката миграция в България

Индикаторите на YOUMIG оказват влияние върху управлението на миграцията, тъй като имат за цел да стимулират подобряването на управлението и конкурентоспособността, в допълнение към увеличаване на честотата на разработването на политики, основани на факти в местните общини. Работата започна с кратък преглед на приоритетните области, миграционните политики и политиките за местно развитие. Въз основа на това беше изготвен и обсъден списъкът с показатели, заедно с важноста на всеки показател. На втория етап беше изготвен намален списък на индикаторите, както и съответните дефиниции, разяснения, връзки към източници (включително тяхната оценка) и уместността и наличността на индикаторите.

Таблица 2. Покритие на приоритетните области и групи индикатори на YOUMIG

⁴¹Автори на главата: Веселина ДИМИТРОВА (Община Бургас), Магдалена КОСТОВА (НСИ)

Population and society

Demography and population:

- characteristics of population
- historical involvement into migratory process (1997)
- population reproduction

Health:

- health status
- health risks

Education:

- accessibility
- quality

Social development and social capital:

- Social cohesion, tolerance, trust
- Integration/Incorporation
- Spatial segregation
- Civil society

Economy, living conditions, environment

Economic development:

- macroeconomic performance
- trade and external financing
- sustainable public finances

Income and living conditions:

- Economic activity and inactivity
- Flexibility
- Employment
- Unemployment
- Precariousness
- Entrepreneurship

Urban and regional development:

- information and communication
- cultural, sports, health etc facilities
- housing market
- health threats
- safety

Показателите обхващат различни области на социално-икономическото и демографското развитие, тъй като управлението на миграцията не може да се разглежда самостоятелно.

Бедността, неравенството, високата безработица и разделението на икономическото богатство са важни фактори, които увеличават или намаляват миграционните потоци, особено на регионално равнище.

На 30 октомври 2018 г. се проведе **Семинар за определяне на приоритетите в България**, организиран от Националната статистическа служба в съответствие с плана, предвиден в WP 6.2 на проекта YOUMIG. Семинарът беше посветен на няколко взаимосвързани цели: картографиране на съществуващите знания и компетенции в областите на измерване и управление на младежката миграция; оценка на настоящите практики на сътрудничество и определяне на нуждите и възможностите за подобро сътрудничество на много нива.

По отношение на индикаторите дискусиата се съсредоточи най-вече върху възможността за предоставяне на надеждна информация за избраните показатели чрез координирани действия на различни нива на управление. На участниците беше предоставена информация, свързана с показателите, относно тяхната наличност и принос към анализа на статуквото и разработването на политики в областта на

младежката миграция, в допълнение към определенията на индикаторите. Участниците се съгласиха, че България е предимно изпращаща страна и индикаторите трябва да се разглеждат внимателно на тази основа. Участниците допринесоха за дискусията, като споделиха информация за закони, наредби, процедури и възможности във връзка със събирането на данни.

В работната среща беше подчертано значението на установяването на многостепенно сътрудничество за предоставяне на информация за обсъжданите показатели (например идентифициране на източници, документи и необходими промени в законодателството). Националният статистически институт беше определен като основен координатор за събиране и обработка на данни. Основни предизвикателства: въпреки идентифицирането на потенциални многостепенни схеми за предоставяне на информация по избрани показатели, бяха докладвани редица въпроси, свързани с (бавния) процес на създаване на законодателни промени, промени в нормативните документи, както и промени в процедурите на централната администрация. които включват бъдещи предложения за националните органи Въз основа на констатациите на семинара бяха формулирани следните препоръки към институциите на национално ниво в областта на управлението на младежката миграция на местно ниво:

Препоръка за политиката 1. Засилване на сътрудничеството между националните органи, отговорни за събирането и предоставянето на информация. В България националните регистри и бази данни, съдържащи информация за миграционните процеси, по своята същност са централизирани. Ето защо от особено значение е да се положат по-големи усилия за свързване на бази данни, използвани при производството на показатели (които показват нивата на емиграция и имиграция сред младите хора) и нарастващите нива на сътрудничество като цяло. Това ще допринесе за предоставянето на по-добри данни за местните власти по отношение на районите с миграционни проблеми. Освен това тя ще предостави данни за социално-икономическите и демографските характеристики на младите хора, които напускат или се връщат в страната. Препоръчва се създаването на междуведомствена работна група за преразглеждане на законодателството и наличните нормативни документи и за изготвяне на предложения за подходящи промени в законодателството. Това би гарантирало изготвянето на информация, свързана с миграцията на младите хора (например въвеждането на област в документа „Възстановяване на права за здравно осигуряване“).

Основното действие на политиката трябва да се съсредоточи върху подкрепата на институциите, чийто законодателен дневен ред включва въвеждането на изменения в

националното законодателство, насочени към подобряване на регистрацията на български граждани, пребиваващи в чужбина. Освен факта, че всяка политика за намаляване на данъците е трудна за изпълнение, действието на политиката (по-горе) заслужава да бъде разгледано от гледна точка на по-доброто покритие на мигрантите и производството на подобрени и по-точни номера на работната сила, които може да улесни.

Препоръка за политика 2. Засилване на сътрудничеството между националните институции, отговорни за събирането на данни, и регионалните поделения на централното правителство.

Това включва разработването на конкретни инициативи и проучвания, които могат да бъдат осъществени чрез регионалните поделения на централните администрации.

Например, създаване на механизъм, който предоставя предварителна и вторична информация за средното образование - по-конкретно, провеждане на изследвания върху студентите от последната година относно техните намерения да посещават университет в чужбина; в допълнение, наблюдение на лицата, завършили средно образование в страната по отношение на техния трудов статус и намерения за продължаване на обучението в страната или в чужбина. Потребителите на данни могат да бъдат образователни институции, регионални инспекторати, Министерство на образованието и науката, Национален статистически институт и др.

Препоръка за политика 3. Разработване на национална стратегия за решаване на проблема с младежката миграция.

Стратегията трябва да служи за създаване на политическа рамка за справяне с миграцията на младите хора. За да се наблюдават целите и приоритетите на стратегията, е необходимо да се разработи система от показатели, чийто подбор да се извършва от екип от експерти. Този екип трябва да включва статистици, учени, запознати с проблемите на миграцията, в допълнение към други заинтересовани страни. Показателите следва да обхващат основните цели на стратегията. По отношение на процеса на подбор на показатели са важни следните критерии:

- Не трябва да има промяна в редовното и еднакво събиране и обработка на данните - необходими за поддържането на точни показатели
- Данните за показателите трябва да бъдат представителни за страната

- Показателите трябва да бъдат лесни за квалифициране като положителни или отрицателни, по отношение на промяната
- Индикаторите трябва да бъдат ясни и статистически валидни
- Индикаторите трябва да бъдат навременни
- Производството на стойността на показателите не трябва да представлява допълнителна тежест за гражданите, непропорционална на ползата от нея. Когато е възможно, трябва да се използват съществуващи показатели
- Наборът от показатели трябва да бъде отворен и достъпен за гражданите
- Обществеността трябва да може лесно да разбира и интерпретира показателите; показателите и техните метаданни трябва да бъдат лесно достъпни

След разработването на цялостна стратегия за справяне с миграцията на младите хора е необходим и план за действие на регионално равнище. Освен Бургас и други общини, които разработват стратегии за действие в областта на младежката миграция, трябва да изготвят годишен доклад в тази област, на който може да се базира докладът за изпълнението на националната стратегия.

4.4.2. Област на интервенция № 2. Основни препоръки и ключови действия: необходими са по-нататъшни действия за справяне с политическите предизвикателства по отношение на младежката миграция на различни нива на управление в България.

Анализът на институционалните и междуинституционалните функции по отношение на политическите предизвикателства на младежката миграция се основава на съществената проучвателна и аналитична работа, извършена от проектните екипи на YOUMIG и представена в няколко политически документа. Тези анализи включват: „Концептуална рамка за изследване на младежката миграция в Дунавския регион“; „Анализ на състоянието на местно равнище за Бургас“; „Събиране на европейски и глобални добри практики за съответните услуги и действия, свързани с миграцията на младите хора“; „Доклад за оценка на местния пилотен проект в Бургас“ и националния доклад „Семинар за определяне на приоритетите“. Опитът на пилота на Община Бургас и последващите пилотни дейности в рамките на проекта YOUMIG подчертават често срещаните проблеми на междуведомственото сътрудничество на местно ниво, включително пречки и неуспехи. Тези констатации, представени подробно в анализа на

състоянието и заключенията от семинара за определяне на амбициите, могат да послужат като отправна точка за формулиране на политически препоръки във връзка с управлението на младежката миграция на национално и местно ниво в България. ,

Противоречиви институционални политики на местно ниво

На местно равнище ключов въпрос е липсата на координация и сътрудничество между различните агенции и институции, занимаващи се с миграцията на младежи. Този проблем стана очевиден в ранните етапи на събиране на информация за пилота: местните клонове на държавните агенции предоставиха данни, които бяха непълни, периодични и често противоречиви. Засега единственият надежден източник на информация за местните проблеми е Националният статистически институт. Друга трудност се отнася до несъответствието между политиките на образователните институции и тези на общинските власти. Елитни езикови училища в Бургас са основни канали за младежка миграция - завършилите тези училища са известни като мигриращи в страни, съответстващи на езиковите им изследвания (обикновено Германия, Великобритания, Франция и Испания), първоначално като ученици, а по-късно като икономически имигранти. Ефектът от това неуспешно сътрудничество е отражение на общата липса на свързани с миграцията политики на местно ниво.

Общината стартира амбициозна политика, насочена към младите хора, насочена към задържане на младите хора в общността чрез предоставяне на по-добри перспективи за кариера; освен това политиката имаше за цел да убеди младите мигранти да се завърнат в Бургас чрез предоставяне на възможности за започване на бизнес.

Политическа препоръка

В отговор на тези хронични проблеми се препоръчва **местната власт да поеме водеща роля в обсъждането на сложните въпроси на миграцията на младите хора, като обедини различните стратегии на различните заинтересовани страни** (образователни институции, публични органи, работодатели, неправителствени организации в общността и др.)). Силно се препоръчва представителите на младите хора и техните семейства да бъдат включени в процеса на обсъждане, така че да може да се гарантира по-широка публичност. Предложение за управление на средно ниво е насърчаването на хоризонтална комуникация и сътрудничество извън институционалните граници на национално, регионално и местно равнище. С оглед на структурата на българското

управление подобна задача трябва да бъде възложена на администрацията на областния управител.

Политика, основана на предположения, а не на доказателства

Констатациите на анализа за Бургас показват, че държавните органи имат ограничени познания и често пристрастно разбиране за сложното явление на младежката миграция. Следователно общинската политика често се ръководи от популярни предположения, а не от системен анализ, основан на надеждни данни. Популярно възприемане на младежката миграция в Бургас е, че младите и образовани българи напускат страната в масово бягство по пътя към развитите европейски страни, като неблагоприятно засягат развитието на общината и страната като цяло, като изчерпват своя демографски и икономически потенциал. Обратно, обратната миграция - източник на надежда и политически идеи - се възприема като възможно и силно желана. Нито една от тези гледни точки не съответства изцяло на действителността. Всъщност статистическите данни и прогнозите за населението на общинско ниво показват по-балансирана тенденция по отношение на миграцията. Общите нагласи в общността са информирани от обществените възприятия и стратегията на общината за миграцията често е отговор на тези нагласи.

Политическа препоръка

Препоръчва се местните власти да събират и обработват данни от различни източници по отношение на общите условия на младите хора, и по-специално техните миграционни перспективи. На национално ниво се препоръчва съответните държавни институции да поставят младежката миграция в центъра на своите политики за местно развитие.

Икономизация на миграцията

Друга констатация на проекта е, че миграцията на младите хора се тълкува както на национално, така и на общинско ниво, предимно в икономическо отношение. Администрацията възприема младите мигранти като рационални, опортюнистични

агенти, които разработват стратегии за оптимизиране на техния икономически избор в търсене на по-добър живот. Резултатите от научните изследвания и опитът от различните дейности по проекта обаче опровергават тези предположения и разкриват по-сложна картина на множество и често противоречиви мотиви. Изглежда, че наред с желанието за подобряване на икономическото им състояние, младите мигранти споделят различни други мотиви като самостоятелно живеене, еманципация от родителите си и култура на произход, изучаване на различни култури и повишаване на бъдещите си избори и др. , една обща тема се върти около запазването на вратите на възможностите, отворени за възможно най-дълго, като се избягва това, което те възприемат като „депресивни икономически реалности“, които канализират живота в предварително определена посока. Очевидно, в ценностната система на младежта, свободата да продължи да прави избори, без да се ангажира с последния, има приоритет пред сигурността и предсказуемостта на установения живот.

Политическа препоръка

С оглед на тези констатации властите трябва да признаят, че нямат достатъчно познания и разбиране за ценностите, мотивите, плановете и житейските стратегии на младите мигранти. Тези въпроси трябва да бъдат проучени в контекста - по отношение на „местността“ и „възможностите за миграция“ - и да бъдат разгледани от съответните политики. Препоръчва се както националните, така и местните власти да инициират непрекъснат процес на съвместно проучване с активното участие на младите хора за постигане на адекватни политически решения.

Структура и култура на българското управление

Както местния , така и семинарите на национално ниво идентифицираха твърдата бюрократична култура на българската администрация като основна пречка за сътрудничеството на многостепенно управление и по-специално ефективната комуникация през институционалните граници. Българската държавна администрация е доста централизирана и въпреки функционирането си чрез своите местни служби, тя има ограничен капацитет да реагира гъвкаво на местните въпроси, включително миграцията. Разпръснатите структури на централното правителство са обект на строга йерархия, в която се очаква спазването на строги правила. Местните административни служби работят в рамките на строго разпределени бюджети; техните служители често се чувстват обезсърчени и избягват да предприемат действия по свое усмотрение. От друга страна, общинските власти имат правомощията да отговорят на местните проблеми,

като разработват и стартират свои собствени политики, но често нямат финансови средства за това. Следователно, политическите действия за миграция на местно ниво често са затънали в бюрокрацията и се отричат от основните институции.

Политическа препоръка

Тази йерархична структура и култура на българската администрация благоприятства стриктното изпълнение на рутинните задачи, но се бори да посрещне сложните предизвикателства, свързани с управлението на проблемите, свързани с миграцията, свързана с контекста. Следователно се препоръчва централното правителство да започне процес на децентрализация и контекстуализиране на процеса на вземане на решения и разработване на политики, за да делегира отговорностите на органите за вземане на решения на местните участници. Процесът на делегиране от центъра към периферията следва да бъде придружен от инвестиции, съизмерими с увеличаване на капацитета на местните власти, включително предоставянето на ресурси, необходими за упражняването на засилените им функции.

Културата на обезсилване и избягване на отговорност

Основният извод на това изследване е, че в Бургас няма нито публични служби, нито местни неправителствени организации, които да се занимават с работа с мигрантски общности и по-специално с млади мигранти. Миграцията на младите хора не е в дневния ред на нито една местна държавна институция, а служителите изглеждат безгрижни в това отношение. Освен това младежката миграция не се разглежда като категория сама по себе си и не се разглежда от конкретни политики. Институционалните участници както на местно, така и на национално равнище предпочитат да говорят за миграцията в общи термини, търсейки универсални, а не контекстуални решения. Обикновено органът, чиято отговорност е да предоставя решения на предизвикателствата пред миграцията (и да събира надеждни данни за такива въпроси), се намира на друго място или услугите му се възлагат на агенции от частния сектор. На местно равнище такива проблеми произтичат от липсата на подходяща информация и опит на местно равнище; докато на национално равнище, обезсърчаващият характер на централизираната държавна бюрокрация представлява основна пречка по отношение на предоставянето на ефективни услуги, свързани с мигрантите.

Политическа препоръка

Препоръчително е централното правителство да даде приоритет на младежката миграция в своята политическа програма - например, като изготви национална стратегия в тази област и да прикани регионалните и общинските власти да я интегрират в своите планове за местно развитие. За да успее, такова усилие би изисквало автентична ангажираност и ангажирано участие от страна на различни правителствени и неправителствени участници както на местно, така и на централно ниво, включително младежта. Следователно подобна промяна на политиката зависи от способността на затворената бюрократична управленска култура да премине към отворена, ориентирана към общността и ориентирана към общността. Въпреки това, трябва да се признае, че трансформирането на институционална култура не е лесно начинание, което изисква дългосрочен ангажимент и разпределяне на значителни ресурси.

ANNEX

Технически насоки за използване на инструмент от набор от данни.

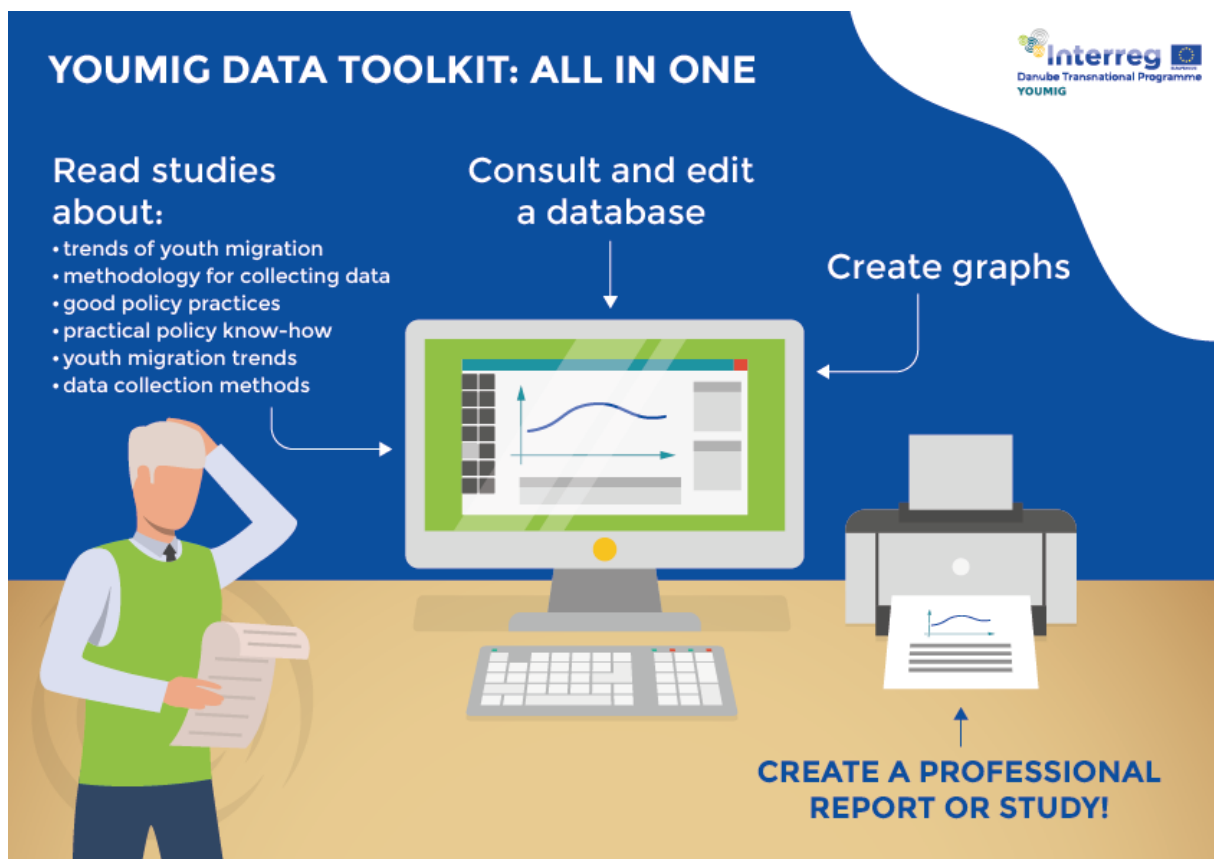
Наборът от данни е лесен за ползване софтуер, който представя резултатите от проекта YOUMIG по подход „всичко в едно“. Всички данни и анализи, изготвени за общините, включени в проекта, са достъпни в цифров вид. Наборът от данни, чиято основна цел е да подпомага местните власти при създаването на местни бази данни въз основа на разработените от проекта индикатори.

Наръчникът за данни дава възможност на общините да измерват и проследяват местните процеси самостоятелно, дори и след края на проекта YOUMIG. По-доброто използване на данните за миграцията при стратегическото планиране и вземането на решения в съответните области на политиката е от изключително значение. Следователно измерването на миграцията на младежта и нейното въздействие върху местното развитие следва да бъде приоритет за всяка община, засегната от нея. Основните идеи за дизайн на инструментариума бяха:

- Представителите на местните общини трябва да могат да проследяват местните социални процеси върху себе си, на ясна и лесна за използване платформа
- Трябва да се предостави висококачествен, всеобхватен и стратегически полезен набор от данни за миграцията (младежта) и неговия социален и икономически контекст
- Данните трябва да бъдат достъпни за визуализации и да помагат при вземането на решения
- Местните представители и лицата, отговорни за вземането на решения, трябва да имат възможност да удължат времевите редове в бъдеще, като добавят свои собствени данни, за да наблюдават и анализират данните от дългосрочна перспектива.
- Тя трябва да съдържа някои основни стойности, които улесняват сравняването на нивата и тенденциите на анализираните показатели, и да подчертават, когато тенденцията започва да бъде „отрицателна“.
- Трябва да бъде допълващо и функционално цифрово приложение за местните стратегии (и обратно), във формат „всичко в едно“

- Тя трябва да бъде адаптирана за всяка община-партньор на проекта (държава), но трябва да съдържа и сравнителни набори от данни за всички страни, достъпни за всички потребители.

Фигура 9. YOUMIG База данни софтуер

- Софтуерът е създаден като VBA (Visual Basic for Applications) приложение, работещо под Microsoft Excel, както и под Linux и Open Source софтуер. Data Toolkit е разширение за файлове в * pdf и * xlsx формати. Всички файлове в Data Toolkit се наименоват аналогично. Те се съхраняват в структура на папките. Съдържанието на папките се редактира от потребителите; Въпреки това, имената и структурата на папките не могат да се променят.
- По отношение на съдържанието си, инструментариумът за данни е разделен на две основни части: информация за проекта YOUMIG, както и информация и данни за общините, участващи в проекта.

- Представителната част на проекта започва с обща информация като нейния произход и цели; След това тя представя структурата на проекта и основните резултати. Това са следните:
- Концептуална рамка за изследване на младежката миграция в Дунавския регион
- Локален анализ на статуквото, който предоставя преглед на тенденциите в младежката миграция и свързаните с тях социални явления за всеки местен партньор
- Събиране на европейски и глобални добри практики за съответните услуги и действия, свързани с миграцията на младите хора
- Доклад за оценка на показателите за миграция на младите хора
- Пилотни дейности, основани на съществуващите добри практики, тестване на новаторски решения за управление на процесите и въздействията на младежката миграция
- Политики и стратегии, насочени към основаващи се на доказателства мерки за местна младежка политика, многостепенно управление и схеми за транснационално сътрудничество

Цялата информация и данни за общините, представени в инструмента за данни, идват от резултатите на проекта. Въз основа на тези данни е представена цялостна картина на миграцията на младите хора (включително показатели, прогноза и анализ на състоянието) за всяка община. Географските, социалните и икономическите данни бяха включени, за да характеризират общините по общ начин, включително БВП на глава от населението и инфлация.

Основните данни са предимно демографски. Включени са индикаторите, свързани с динамиката на населението, като естествен прираст, нетна миграция и общо увеличение. Представени са и няколко набора от данни за вътрешната и международната миграция - например гражданството и страната на раждане на жителите, съчетани с тяхната възраст и пол.

Индикаторите, проектирани и усъвършенствани в рамките на проекта YOUMIG, са насочени към измерване и оценка на младежката миграция на местно ниво. Съществуват две групи: основни показатели и допълнителни показатели. Основните показатели са еднакви за всички общини, а допълнителните са проектирани индивидуално за общините, въз основа на особеностите на тяхната миграционна ситуация.

Основните индикатори се фокусират върху четири области: население, образование, пазар на труда и други (специфични за местността) теми. Инструментарият за данни съдържа 16 основни показателя за община и допълнителни (от 1 до 5 показателя). Показателите, свързани с основните демографски структури, са:

- Външна и външна миграция
- Най-изпращащите страни по отношение на годишния запас и приток на имигранти
- Регистрирани завръщащи се в някои основни структури (възраст, пол, образователно равнище)

Индикаторите, свързани с образованието, са:

- Нивото на завършено образование
- Нивото на уменията на връщащите се мигранти
- Съотношение на изходящата мобилност на ученика

Показателите, ориентирани към пазара на труда, включват:

- Население по статут на дейност
- Работна сила в здравеопазването
- Доход на домакинство
- Регионален БВП на глава от населението

Конкретните показатели са изготвени от трите области, а именно:

- Субективно благополучие
- Толерантност към чужденците
- Намерения за мигриране

Прогнозата за населението (с 2035 като времеви хоризонт) е изготвена за всяка община. Бяха изчислени четири основни сценария: сценарии със средна, висока, ниска и нулева миграция. Основните резултати от прогнозата са показани в частта „Проекции“.

Не на последно място, Data Toolkit съдържа анализ на местното състояние (LSQA) на дадена община. Фокусът на този анализ е върху местните процеси на емиграция, имиграция и обратна миграция. Това подробно изследване на случая използваше множество методи за събиране и анализ на данни; тя показва позицията на дадената

община в контекста на международната миграция и в светлината на социално-икономическите взаимозависимости. Събирането и анализирането на данните се основаваше на съвместно използвани концепции, единна методология и конвенционална обработка и използване на данни.